

ÇEKÜL VAKFI
2007 FAALİYET RAPORU

LOGO

15 Nisan 2008

İÇİNDEKİLER

Başkanın Mesajı	3
Genel Sekreterin Mesajı	4
ÇEKÜL Vakfı	6
Kurucular Kurulu	7
Yönetim Kurulu	8
Organizasyon Şeması	9
Kendini Koruyan Kentler	10
Barışan Kentler	26
Kaleli Kentler	26
Kent Müzeleri ve Arşivleri	27
Köyler Yaşamalıdır	28
Kent Atölyeleri	33
Havza Birlikleri	35
Kentler Çocuklarıdır	41
Sinan'a Saygı	47
İpek Yolu Kültür Yolu	50
Yaşayan Müzeler	51
Erken Dönem Cumhuriyet Mimarlığı	51
Antik Tiyatrolar	52
7 Ağaç	52
Bilgi-Belge Merkezi	57
Sonsöz	63

Başkan'dan

Bir Sivil Oluşum Öyküsü

On sekiz yıl önce bir avuç inançlı insanla sivil bir harekete doğru ilk adımları atarken, aslında hepimiz en az çeyrek yüzyıllık bir birikimi ve deneyimi de beraberimizde getirmekteydik. Bu birikim ve deneyimle bütünleşen derin bir gönüllülük anlayışı ve içinde yaşadığımız topluma karşı üstlendiğimiz sorumluluk duygusu ÇEKÜL'ü bugünlere taşıdı. Bugün Anadolu'nun taşına toprağına, köylerinden kentlerine yayılan ÇEKÜL değerlerinin ve ilkelerinin olanca gücüyle yaşadığına, çoğaldığına ve kalıcı sonuçlar ürettiğine tanık olmak, en büyük ödülümüzdür. Böyle bir sivil oluşumun kaynaklarını, her adımda bizlere katılan güzel insanların da gönülden benimsediğı ve sahip çıktığı ilkelerimizin doğruluğunda, evrensel olduğu kadar yerelle bütünleşmesinde, zamana ve her türlü olumsuz koşula karşı direnişinde, gündelik çıkarların ötesinde insana, akla ve bilime dayanmasında aramalıyız.

Uygarlıkların beşiğı olan bu topraklarda, on sekiz yıldır durmadan dinlenmeden umudu yeşertmek ve yaymak adına verdiğimiz bu savaşımınla, doğal ve kültürel zenginliklerimizin savunuculuğunu yapıyoruz. İnsanlarımızın, bu topraklarda birbiri ardı sıra yaşamış ve üretmiş uygarlıkların ilmek ilmek örerek bizlere aktardığı kültürel dokuyla tanışmasını ve barışmasını sağlamaya çalışıyoruz. Son elli yılda savrukça ve hoyratça tüketilen ve aşındırılan özgün bir kimliğin, değerbilirliğin ve bilincin kavgasını veriyoruz. İnsanlarımızın içlerine gömdükleri özlemleri diriltiyor, alınan sonuçlar karşısında gözlerinde parlayan umut ışığıyla göneniyoruz. Yıllar içinden, her gün çoğalarak bizlere katılan bu yürekli ve güzel gönüllü insanlarımızla, sürekli hedef büyüterek ilerliyoruz.

Dünyanın bu duyarlı bölgesinde bizi sürekli zorlayan koşullara karşın, ÇEKÜL değerlerini ve ilkelerini, 2008 yılında da aynı umutla ve yeni hedeflerle geleceğe taşımayı sürdüreceğimize yürekten inanıyoruz.

Prof. Dr. Metin Sözen

Genel Sekreter'den

Onsekiz Yıldır Durulmayan Heyecan, Tükenmeyen Enerji

Doksanlı yılların başıydı... Evlerde başlayan ateşli tartışmalar doruk noktasına ulaştığında, somut bir çözüm seçeneği şekillenmeye başladı: Çevre ve kültür korumacılığı odaklı bir sivil oluşum. Yıllardır bu konularda düşünen, sorgulayan, üreten ve tartışan insanlar, ortak amaçlar, akılcı ve somut sonuçlar doğrultusunda harekete geçmek ve birlikteliklerini geniş toplum kesimleriyle paylaşmak konusunda kararlıydılar. ÇEKÜL'ün ilk tohumları bu kararlılıkla atıldı.

O günlerin heyecanını, inancını, dayanışmasını ve yaratıcılığını anlatmak zor. Beyoğlu İstiklal caddesi üzerindeki 2,5 odalı küçücük bir dairenin sınırlarını zorlayan büyük hedeflerin adım adım gerçekleşmesine ve hayata geçmesine tanık olmak, bu oluşumun içinde yer alan her yaştan gönüllü için unutulmaz bir deneyimdi.

O yıllarda yeşeren heyecan ve inanç elden ele ve yürekten yüreğe geçerek Anadolu'ya yayıldı. Engeller ve zorluklar aşıldı, hayaller gerçek oldu, şaşırtıcı güzelliklere ve somut sonuçlara ulaşıldı. ÇEKÜL, gönüllüler ordusunun çabalarıyla, sınırlarını aşan sivil bir güce dönüştü. Doğal ve kültürel çevrenin korunması ve yaşatılması doğrultusunda gerçekleşen her etkinlik, kamu görevlilerini, yerel yöneticileri, üniversiteleri, şirketleri, sivil toplum kuruluşlarını, gençleri, çocukları ve her kesimden bireyleri kucakladı, onların çabalarıyla hayata geçirildi. ÇEKÜL'ün 2000 yılında taşındığı Beyoğlu Ekrem Tur sokaktaki tarihi Genel Merkezi, ülkenin her köşesinden ve her kesiminden gönüllüleri buluşturan bir arı kovanına dönüştü. Gün gün artan talepler ve bilgi akışı, Merkez'de eşgüdümü sağlayan ekibi zaman zaman bunaltan bir yoğunlukla sürmeye devam ediyor. İstanbul'un yol kenarlarında ve yakın çevresinde oluşturulan korular, tüm ülkeyi kapsayan ormanlarla büyüdü. Evlerden sokaklara, mahallelerden kentlere, bölgelerden havzalara ulaşan bir bütünlükle, konaklara, çeşmelere, surlara ve kalelere, külliyeleere, kervansaraylara, antik tiyatrolara uzandı.

Onsekiz yıl sonra bugün, ÇEKÜL'ü gönül rahatlığıyla genç kuşaklara teslim edebilecek bir gelişime ulaşmış olmanın kıvancı, başarılı bir 2007 yılını geride bırakırken, nice yıllara...

Betül Sözen

ÇEKÜL'ün Gelecek Ülküsü

Doğal ve kültürel varlıkları koruyarak yaşatma sorumluluğunun toplumun tüm kesimlerince paylaşılmasını ve kültür öncelikli politikaların ülke gündeminde yer almasını sağlamak

ÇEKÜL'ün Temel İlkeleri

- **Doğa, kültür ve insanın bütünselliği**
- **Kent-havza-bölge-ülke ölçeği**
- **Kamu-yerel-sivil-özel birlikteliği, gönüllü sivil katılım**
- **Doğa, kültür, eğitim, tanıtım, örgütlenme ana başlıkları**
- **Bağımsızlık temelinde işbirliği**

ÇEKÜL VAKFI

ÇEKÜL, ülkemizin doğal, tarihsel ve kültürel varlıklarını korumak amacıyla 1990 yılında vakıf statüsünde kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. Ülkemizin, 50'li yıllardan bu yana karşı karşıya olduğu kültürel kimlik bunalımının yanı sıra çevre sorunları altında da ezilmeye başlaması karşısında, geçmişten günümüze ve geleceğe uzanan değerlerimize sahip çıkmak ve çevre ve kültür öncelikli bir gündem oluşturmak amacını taşımaktadır.

Temel İlkeler

Doğal kaynakları, tarihsel kültürel mirası ve insanı bir bütün olarak ele alan ÇEKÜL, kuruluşundan bu yana aralıksız olarak doğal ve kültürel çevreyi korumak ve yaşatmak için, en küçük yerleşme biriminden ülke bütününe doğru yayılan, **kent-havza-bölge-ülke** ölçeğinde projeler geliştirmekte ve uygulamaktadır. Projelerini yaşama geçirirken, toplumun tüm kesimlerinin ortak bir amaç doğrultusunda ve güçbirliği içinde katılımlarına öncülük etmekte, bu kesimler arasındaki eşgüdümü sağlamaktadır. Bir başka deyişle **kamu-yerel-sivil-özel birlikteliği**'ne öncelik vermektedir.

ÇEKÜL'ün ilkelerine gönülden inanmış, her biri kendi alanında uzman ÇEKÜL gönüllülerinin bilgi ve birikimleriyle yaptıkları katkılar, projelerin ana kaynağını oluşturmaktadır. Ayrıca ÇEKÜL'ün geniş katılımlı proje ve danışmanlık gelirlerinden ve bağışlardan elde edilen kaynaklar projelerin hayata geçirilmesini sağlamaktadır.

Kurulduğu günden bu yana vizyonu doğrultusunda çalışmalarını sürdüren ÇEKÜL, 2007 yılında da stratejik hedeflerine somut sonuçlarla ulaşmış bulunuyor. 2008 yılının stratejik hedefleri ise aşağıdaki başlıklar doğrultusunda belirlenmiştir:

- a. Havza ölçeğinde örgütlenme, planlama ve uygulama,
- b. Müzelerin yaşayan mekanlara dönüşmesi,
- c. Yürürlükteki ihale sisteminin, koruma uygulamalarında zorluk yaratan özelliklerinden arındırılması,
- d. Restorasyon uygulamalarının niteliğinin artırılması.

Kurucular Kurulu

Prof. Dr. Metin Sözen (Başkan)

Prof. Dr. Yalçın Aköz

Dr. M. İlhan Arslan

Turgut Derman

Tarhan Erdem

Prof. Dr. Uğur Erkman

Prof. Dr. Erol Eti

Yavuz İnce

Mithat Kırayoğlu

Tan Oral

Hasan Özgen

Gürol Sözen

Prof. Dr. İlder Turan

Prof. Dr. Onat Arınç

Mehmet Selim Baki

Oktay Ekşi

Prof. Dr. Selçuk Erez

Prof. Dr. Cengiz Eruzun

Bülent Güngör

Prof. Dr. Necati İnceoğlu

İlhan Nebioğlu

Feridun Özgen

Ersu Pekin

Dr. Güzin Poffet Tamaç

Fügen Tuzlalı

Yönetim Kurulu

2006-2009 Dönemi Yönetim Kurulu:

- Prof. Dr. Metin Sözen (Başkan)
- Mithat Kırayoğlu (Başkan Yardımcısı)
- Prof. Dr. Aysel Ekşi
- Hasan Özgen
- Dr. İlhan M. Arslan
- Prof. Dr. Uğur Erkman
- A. Faruk Göksu

2006-2009 Dönemi Yönetim Kurulu Yedek Üyeleri:

- Turgut Derman
- Derviş Parlak
- Recep Esengil
- Tan Oral

2006-2009 Dönemi Denetleme Kurulu Üyeleri:

- Yavuz İnce
- M. Selim Baki
- Gürol Sözen

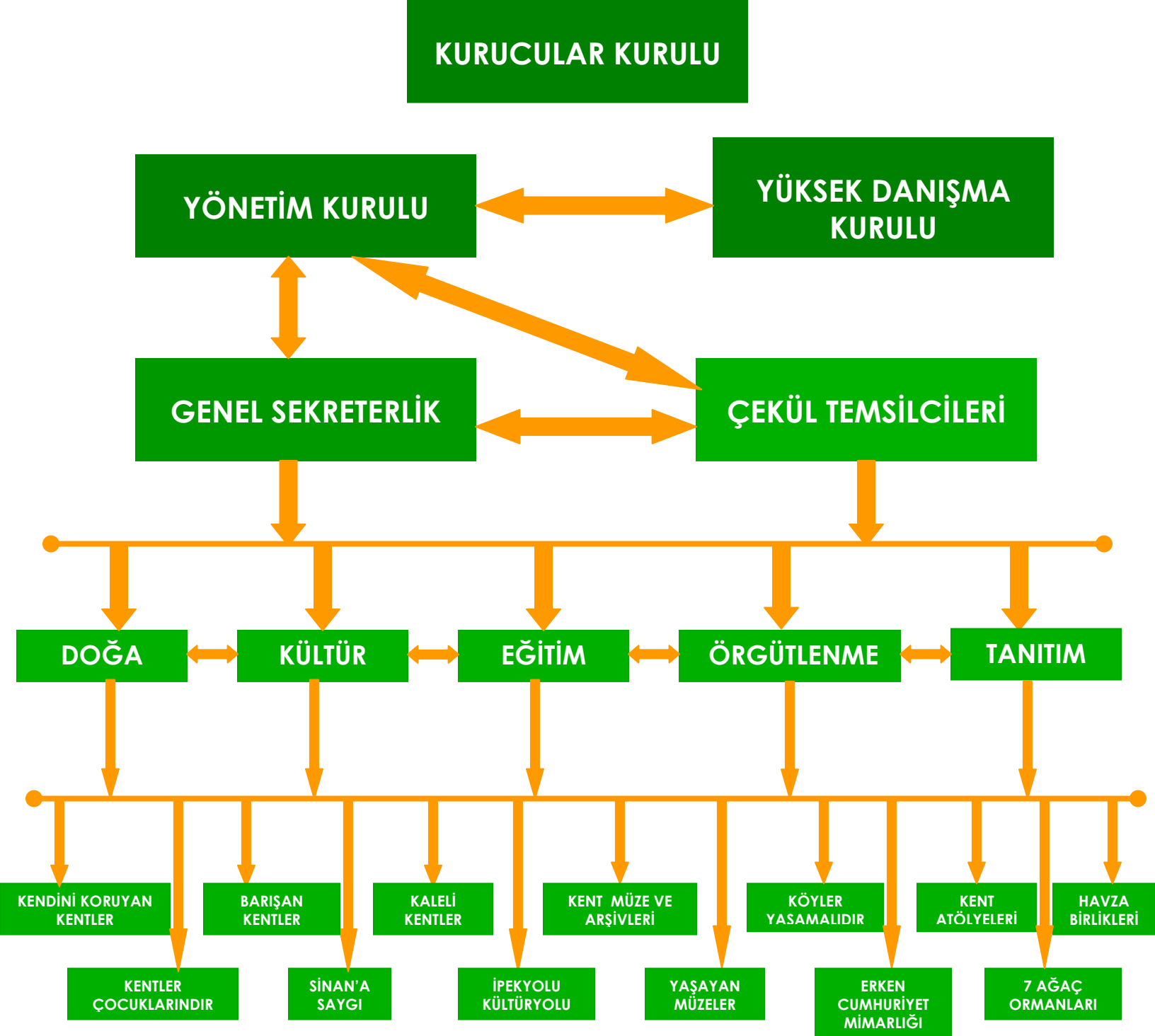
2006-2009 Dönemi Denetleme Kurulu Yedek Üyeleri:

- Bülent Güngör
- Prof. Dr. Onat Arınç

Vakıf Genel Sekreteri Betül Sözen

Organizasyon Şeması

KÜLTÜR PROJELERİ

1975 yılında sivil bir girişim olarak Safranbolu'da başlayan koruma hareketi ulaştığı uluslararası düzeydeki başarıya rağmen, tekil koruma çabalarının yeterli olmadığı gerçeğini de gündeme getirdi. 1991'den sonra ÇEKÜL çatısı altında süren "koruma ve yaşatma" hareketi, 1998 yılında **7 Bölge 7 Kent** projesiyle, Türkiye'nin yedi bölgesinden birer kenti ayağa kaldırarak, her bölgede korunmuş bir kültürel çekim merkezi oluşturma çalışmasına dönüştü. Somut örneklerin özendirici etkisi sonucunda proje, **Kendini Koruyan Kentler** adı altında Anadolu toprakları üzerinde özgün kimliğini koruyabilmiş çok sayıda kente yayıldı.

Kendini Koruyan Kentlerin somutlaştırdığı örnekler ise, 2000 yılında ÇEKÜL'ün önderliğinde kurulan ve bugün 227 üye belediyenin etkin katılımıyla yaygın bir koruma ve yaşatma seferberliğinin temsilcisi konumuna ulaşan Tarihi Kentler Birliği oluşumuna dek uzandı. Koruma ve yaşatma misyonu, yerel ve kamu yöneticilerin öncelikli misyonu haline geldi. ÇEKÜL projeleriyle Tarihi Kentler Birliği etkinlikleri bir anlamda organik bir bütünlük içinde, birbiriyle iç içe ve birbirini tamamlayan bir doğrultuda yürümeye başladı. Bugün ülkemizin her köşesinde, kültürel dokunun korunarak geleceğe aktarılması amacıyla çok sayıda geleneksel yapı korumaya alındı, koruma amaçlı kent planları hazırlandı, kentlere kültür öncelikli bir gelecek vizyonu kazandırıldı.

Çalışmaların odak noktasında;

- Bürokrasinin çarkları arasında kaybolmaya direnen kamu yöneticileri,
- Seçildiği yörenin hakkını vermeyi ilke edinmiş, uzak görüşlü yerel yöneticiler,
- Eleştiriyle yetinmeyip olumluyu üretmeye odaklanmış sivil toplum temsilcileri,
- Köklerine bağlı özel girişimciler yer alıyordu.

"Kamu-yerel-sivil-özel işbirlikleri" olarak özetlenebilecek olan bu model, farklı toplum kesimlerinin ortak bir amaç çevresinde örgütlenmesiyle oluşan güç birliklerine dayanıyor ve koruma hareketinin eksenini oluşturuyor. 2007 yılı da, kültür öncelikli koruma ve yaşatma etkinlikleri açısından umut verici sonuçların çoğaldığı başarılı bir yıl oldu.

Kendini Koruyan Kentler

Amasya: ÇEKÜL Vakfı'nın kuruluş yıllarından beri öncelikli çalışma alanlarından biri olan Amasya'da, ÇEKÜL Amasya Temsilciliği'nin titiz çalışmaları doğrultusunda belgeleme ve tasarım süreci sürmektedir. 2007 yılında da, Valilik ve Belediye işbirliğiyle, ırmak boyundaki evlerin cephe ve sokak sağlıklılaştırmaları, Sarıkışla'nın onarılarak işlevlendirilmesi, Osmanlı yöneticilerinin yaşam öyküleriyle canlandırılan tanıtımlarının yapıldığı müze çalışması tamamlanmıştır.

Ankara, Ayaş: Tarihi 1071'e kadar dayanan Ayaş, Türklerin Anadolu'ya ilk yerleştiği bölgelerden biri ve yaklaşık 400 kadar korunmaya değer, Anadolu mimarisi özelliklerini taşıyan eve sahip. Ayaş Kaymakamlığı 2007 yılında, ÇEKÜL Ankara Temsilciliğinin proje ve danışmanlık hizmetiyle, tarihi Ayaş evlerini yeniden hayata döndürme girişimi başlattı. ÇEKÜL Vakfı projenin başlangıcından itibaren, Ayaş evlerinin özgün yapısının ortaya çıkarılması yönünde, özellikle projelendirme ve tespit çalışmalarında Ayaş'a destek verdi. Kültür Bakanlığı ve Devlet Bakanlığı'nın da ortak olduğu proje kapsamında, 74 adet tarihi evin sokak sağlıklılaştırması tamamlandı. İlk etapta 74 evin dış cepheleri onarıldı, boyandı ve sokaklar yenilendi. Kültür ve Turizm Bakanlığına ait 3 tarihi konağın da restorasyonuna başlandı. Proje, Kültür Bakanlığı'nın Tarihi İpek Yolu Destinasyonu Projesi kapsamında yer alan Ayaş-Beypazarı-Nallıhan-Mudurnu-Taraklı güzergahının ilk uğrak yeri olan Ayaş'ı turizm merkezi haline dönüştürmeyi hedefliyor.

ÇEKÜL Ankara Temsilciliği, Ayaş Belediyesi tarafından çevre düzenlemesi yapılan Taş Mescit'in gün yüzüne çıkmamış olan kısımlarındaki kazı çalışmasından sonra, Mescit'in yanında yer alan ve onarılacak olan Mevlevihane'nin rölöve projelerini de gerçekleştirdi.

Ankara, Altındağ: İlçede 15. yüzyıldan kalan Karacabey Külliyesi'nin bir parçası olan Karacabey Hamamı çevresindeki, bugün Hamamönü Mahallesi olarak bilinen semtte 2007 yılında kapsamlı çalışmalar gerçekleştirildi. Altındağ Belediyesi tarafından Hamamönü Mahallesi'nde gerçekleştirilen koruma ve iyileştirme çalışmaları doğrultusunda, yaklaşık 85 yapının bulunduğu Dutlu, İnci, Fırın, İnanlı, Mehmet Akif Ersoy sokaklarıyla Kale'deki Can ve At Pazarı sokaklarında sağlıklılaştırma uygulamaları tamamlandı, Aralarında tescilli yapıların

da bulunduğu 138 yapının iyileştirme çalışmalarının da 2008 yılında bitmesi bekleniyor. İki bölgeyi birbirine bağlayan Koyunpazarı Sokak, Filiz ve Kurnaz Sokaklar, Sarıca Sokak ve Sarıkadın Sokak'ta da 113 yapıyı kapsayan sokak sağlıklaştırma projeleri de 2008 yılı içinde tamamlanması beklenen alışmalar. Bunlara ek olarak Belediye mülkiyetinde bulunan tescilli 12 adet yapı, bir tarihi ticaret merkezi, kümbet ve çeşmelerin restorasyonları da tamamlanmak üzere.

Hamamönü Mahallesi'nde Mehmet Akif Ersoy'un İstiklal Marşı'nı kaleme aldığı "Mehmet Akif Ersoy Evi" olarak bilinen Taceddin Dergâhı yakınında meydan "Mehmet Akif Ersoy Parkı" olarak düzenlendi.

Antalya, Süleymaniye/Akseki: Akseki Süleymaniye Beldesi Kültürel ve Doğal Değerlerini Araştırma Merkezi'nin kurulması için Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü, ÇEKÜL Vakfı ve Süleymaniye Belediyesi arasında bir protokol imzalandı. Protokol, Antalya Valiliği ve Beşiktaş Belediyesi tarafından desteklenen, İçişleri Bakanlığı, evre ve Orman Bakanlığı, Akdeniz Üniversitesi, Mimarlar Odası, ÇEKÜL Vakfı ve bölgedeki sivil toplum örgütlerinin Ekim 2000 tarihinde imzaladıkları protokolün ikinci aşamasını oluşturuyor.

Akdeniz Üniversitesi Serik Meslek Yüksekokulu Restorasyon Bölümü ile ÇEKÜL Batı Anadolu Bölge Koordinatörlüğü tarafından hazırlanan rölöve ve onarım projeleri, Süleymaniye Belediyesi tarafından uygulanıyor.

Üründül, Üzümlü, Ormana, Süleymaniye, Sarıhacılar ve Cevizli'yi de kapsayan bölgedeki arkeolojik kazılardan elde edilen tüm bilgiler, Akseki Süleymaniye Beldesi Kültürel ve Doğal Değerlerini Araştırma Merkezi tarafından kamuoyuna aktarılacak.

anakkale: Eceabat İlçesi'ne bağlı Yalova Köyü'nün üç kilometre güneyinde bulunan ve Çanakkale Savaşları sırasında askerlerimize hizmet vermiş olan tarihi Esat Paşa eşmesi, ÇEKÜL Vakfı ve Eceabat Kaymakamlığı'nın işbirliğiyle onarıldı.

ankırı: Kurtuluş Savaşı yıllarında yaralıların tedavi edildiği eski hastane binası, ankırı Belediyesi tarafından kamulaştırılarak onarıldı, Prof. Dr. Rifkı Kamil Urgan Çankırı Araştırmaları Merkezi adı altında faaliyet göstermeye başladı. Eski objelerin, araştırmaları bittikten sonra arşivlenerek sergilenmesi planlanıyor. Merkezde bulunan tarihi hamamın müze olarak kullanılması da düşünülüyor. Ayrıca, Çankırı Kalesi'nin eteklerinde bulunan ve kentsel sit alanı olarak koruma altına alınan bazı yapılar, sokak sağlıklaştırma çalışmaları kapsamında onarıldı.

Taş Mektep'in yanında bulunan Yaren Evi de onarıldı ve Çankırı'nın yerel kültürünü yansıtan etkinliklerin düzenlendiği ve etnografik ürünlerin sergilendiği bir mekan olarak kullanıma açıldı.

Denizli: Yıllar önce Denizli'de ÇEKÜL'ün yol göstericiliğiyle başlayan, doğal ve kültürel miras çalışmaları yeniden hız kazandı. Başta Pamukkale olmak üzere, arkeolojik alanlar yeniden gözden geçirilmeye başlandı. Denizli Valiliği'nin istekleri doğrultusunda, 2010 hedefleri ve uygulama planı tasarlandı. Pamukkale'de çevre düzenleme, müze ve aktivite alanları uygulamalarından sonra yöre kültür turizmine açılmak üzere hazırlanıyor.

Denizli, Buldan: Buldan'da da, gerçekleştirilen kent dokusunu koruma çalışmaları, Ağustos 2007 tarihinde yapılan yol haritası belirleme toplantısı ile hız kazandı. İlçede yapılmakta olan uygulamalar, Denizli Valisi Dr. Hasan Canpolat, Buldan Kaymakamı A. Ufuk Hasçakal, Buldan Belediye Başkanı Mustafa Şevik ve ÇEKÜL Buldan Temsilcisi Kemal Mutlu tarafından yürütülmekteydi. 2008 yılı ortalarına kadar hayata geçirilecek olan yol haritası, ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen öncülüğünde belirlendi. Bunun ilk somut sonucu olarak da, geleneksel el sanatlarının yaşatılacağı bir merkez oluşturma çalışmalarına başlandı.

Diyarbakır: Tarihi Diyarbakır Surları'nın ve İçkale'nin korunarak yaşama kazandırılması amacıyla Diyarbakır Valiliği, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve ÇEKÜL Vakfı işbirliği ile 2000 yılında başlatılan büyük proje; surların halihazır durumlarının tespiti, kentle ilişkilerinin irdelenmesi, burç ve bedenlerinin işlevlendirilmesi, rölöve-restorasyon-restitüsyon projelerinin hazırlanması, düzenli bakım rehberinin geliştirilmesi, İçkale'nin rölöve-restorasyon-restitüsyon projelerinin hazırlanarak sonuçlandırılmasını hedeflemektedir. Belgeleme çalışmaları ise tamamlanmıştır.

İçkale Projesi: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Diyarbakır Valiliği ve ÇEKÜL Vakfı'nın işbirliğiyle hayata geçirilmiştir. "Kültür Turizm Alanı" olarak planlanan İçkale Projesi'nin Artuklu Kemerinde kalan bölümünde uygulama çalışmaları, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından sürdürülmektedir. 2007 yılında alandaki tüm yapıların rölöve, restorasyon, restitüsyon ve kullanım projeleri tamamlanarak, Koruma Kurulu'nda onaylanmıştır. Alandaki niteliksiz yapılar ve eklentiler kaldırılmış, eklentiler, boya ve sıvalar temizlenerek açığa çıkarılmıştır. Yapıların üst örtüleri yenilenmiştir. Kültür Turizm Müdürlüğü Binası'nın onarımı tamamlanmış, Müdürlük bu binada hizmete başlamıştır. Kilisenin birinci etap onarım çalışmaları

ile Cezaevi olarak kullanılmış olan Artuklu yapısının birinci etap onarım çalışmaları tamamlanmış, müze yapılarının teşhir-tanzim, çevre düzenleme ve alt yapı projeleri ihale edilmiştir.

Projenin ikinci etabını oluşturan, kemerin dışında kalan güney bölümde, arkeolojik kazılar yapılarak, Antik Tiyatro, Roma Hamamı ve olası diğer antik yapılar açığa çıkarılacak ve bu alan arkeolojik park olarak turizme açılacaktır. Alanda bulunan 161 adet kaçak yapı kaldırılmıştır. İkinci etap çalışmaları başlatılmıştır.

Diyarbakır, Eğil: Diyarbakır Valiliği, Eğil Belediyesi, Eğil Kaymakamlığı, Eğil Kültür Tanıtma Derneği ve ÇEKÜL Vakfı işbirliği ile Eğil'deki tarihi eserlerin envanter çalışmaları başlatıldı. Eğil'in tanıtımı amacıyla Çekül gönüllüsü fotoğraf sanatçıları tarafından fotoğraf çekimleri yapıldı, broşür hazırlığı devam ediyor. Ayrıca Eğil Kalesinin düzenlenmesi çalışmaları da 2008 yılında başlatılacak.

Elazığ: 2007 yılında Kazım Efendi Sokağı sağıklaştırma projesi kurul onayından geçti. Eski Hükümet Konağı'nın Kent Müzesi ve Arşivi'ne dönüştürülmesi çalışmaları için ÇEKÜL tarafından destek verildi.

Elazığ, Harput: Elazığ'ın Harput ilçesindeki kalede yapılan kazı çalışmalarının 2007 yılı bölümü tamamlandı. Kazılarda 1100'lü yıllara ait üzerinde Yunanca yazılar bulunan Danişmend Beyliği Dönemi'ne ait sikkeler, çok sayıda çanak çömlek, boncuk, tunç ev eşyaları, cam kaplar ile 15-20 haneli Osmanlı Mahallesi ortaya çıkarıldı. Kazıda ortaya çıkarılan bir kalaycı dükkanının 1907 yılına kadar kullanıldığı tespit edildi. Ortaya çıkarılan caminin alt katmanlarında M.Ö 800-900'lü yılların izleri olan Urartu dönemine ait kültür katmanları izlerine rastlandı. Yine 2007'de yapılan çalışmalar sonucunda, 10 m uzunluğunda, 2 m genişliğinde bir kemer ortaya çıkarıldı. 250 metrekareyi aşan bir evin avlusunda kürsübaşı ile bir mutfak bulundu. Evlerin ve caminin restorasyonu için proje hazırlanıyor.

Gaziantep: ÇEKÜL Vakfı ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi işbirliğiyle ve kamu-yerel-sivil-özel kesimlerin katılımıyla 2006 yılında başlatılan "Gaziantep Tarihsel Doku ve Kültürel Mirası Koruma Projesi", 2007 yılında somut sonuçlara ulaştı.

Projenin ilk somut sonucu, ÇEKÜL Vakfı Gönüllüleri tarafından çizilmiş projeler doğrultusunda, Gaziantep İl Özel İdaresi'nin maddi desteğiyle yenilenen tarihi Bakırcılar Çarşısı oldu. Çarşı'nın Ocak 2007 tarihinde yapılan açılışına üst düzey

yetkililer katıldı. Çarşıda, toplam 600 metrelik aksta yapılan çalışmalar kapsamında altyapı, döşeme kaplamaları ve aydınlatma armatürleri yenilenirken, 280 dükkanda cephe sağlıklılaştırma çalışması yapıldı. Bakırcılar Çarşısı ile birlikte tarihi Kır Kahvesi'nin açılışı da gerçekleştirildi; aynı zamanda tarihi üç bina arasına yapılacak olan Yeni Han'ın temeli atıldı.

Gaziantep Kalesi ve Çevresinden başlayan, Bakırcılar Çarşısı'ndan devam edip, Şire Han ve Yemiş Han'a kadar uzanan Kültür Yolu Projesi kapsamında, bu aks üzerinde toplam 3,5 km'lik yol ve 5,5 km'lik cephe düzenlemesi gerçekleştirildi: Tüm alt yapı elemanları (telefon, elektrik, su, atık su, vb) yer altına alındı; yol ve kaldırımlar kesme bazalt taş ile döşendi; ahşap vitrin, ahşap ve metal kepenk sistemi, saçak, aydınlatma, özürülü izi, bilgilendirme panoları ve yerli yabancı turistlerin dinlenebilecekleri kanepeler yerleştirildi; motorlu araçlar için park yerleri ve cepleri düzenlendi; peyzaj düzenlemeleri tamamlandı.

Buğday Arastası Çevre Düzenleme Projesi ile de, hem Bakırcılar Çarşısı girişine bir meydan, hem de Almacı Pazarı'na bir geçiş istikameti sağlandı. Almacı Pazarı'nın üst örtü ve aydınlatma elemanları yenilendi, dolayısıyla Şire Han ve Yemiş Han'a doğru uzanan Kültür Yolu üzerindeki önemli geçiş noktaları tamamlandı.

Naib Hamamı, Tarihi Kır Kahvesi, Kale duvarına bitişik geleneksel binanın Butik Otel Renovasyonu projeleri için, Avrupa Birliği'nin GAP Kültürel Mirasın Korunması ve Yaşatılması hibe programından kaynak sağlandı ve bu üç yapının restorasyonu tamamlanarak işletmecilerine teslim edildi.

Belediye tarafından gerçekleştirilen Kale Çevre Düzenleme Projesi kapsamında, Balık Pazarı'nın bulunduğu alan yıkıldı ve 14 Şehit Anıtı yapılarak bu bölgeye bir meydan kazandırıldı, tarihi doku ön plana çıkarıldı. Kale çevresinde peyzaj düzenlemeleri, kanepeler, aydınlatma, yürüyüş yolları, kafeterya, danışma bürosu, otoparktan oluşan sosyal donatı alanı doğrultusunda Kale Çevresi Düzenleme çalışmalarının 2008 yılında bitmesi bekleniyor.

Gaziantep'in en büyük hanı olan ve Kalenin güneyinde yer alan Hışva Han'ın büyük bölümü kamulaştırıldı, araştırma kazısı ve rölövesinin çizimi tamamlandı. Hışva Han'ın hemen arkasında yer alan Göğüş Konağı'nın restorasyonu tamamlanarak "Gaziantep Mutfağı Müzesi" olarak düzenlenmesine başlandı.

Gaziantep Kalesi'ne uzak bir noktada yer alan Bayaz Han da, "Kent Kültür Merkezi" olarak restore edilmektedir. Merkez'de bu kapsamda; Gaziantep Kent

Müzesi, Protokol Kabul Salonu, Kardeş Şehirler Teşhir Salonu, uzun ve kısa dönem sergileme mekanı, Gaziantep ile ilgili araştırmaların yapılacağı Araştırma Laboratuvarı, Antep yemeklerini sunan restoran, kafe, pastane, yerel el sanatlarının sergilendiği ve satışının yapıldığı satış mağazası birimlerinin kurulması planlanıyor.

Halk Eğitim Merkezi olarak hizmete girmesi planlanan ve Ermeni Kız Koleji olarak inşa edilmiş olan Fatih Sultan Mehmet İlköğretim Okulu'nun restorasyonu Aralık 2007 sonunda tamamlandı.

Büyükşehir Belediyesi'nin öncülüğünde, Kayacık Bölgesi, Bey Mahallesi'nde bulunan 13 ve bunlardan bağımsız iki çok özgün geleneksel konutun Gaziantep Mimarlar Odası ve ÇEKÜL Vakfı'nın koordinasyonunda sekiz mimar tarafından projeleri hazırlandı. Bu evlerin uygulama çalışmaları için Kültür Bakanlığı tarafından ödenek ayrılması sağlandı. Ayrıca yirmi ev de, Tarihi Kentler Birliği "200 Ortak 200 Eser Projesi" kapsamına alındı, rölöve ve restorasyon projeleri için ödenek ayrılması sağlandı.

Eblehan Yolu Cephe Sağlıklaştırma ve boş parsellere yeni yapı önerisi için ÇEKÜL Vakfı uzmanları tarafından, Eblehan Yolu Kavramsal Yaklaşım Önerisi Ve Tasarım İlke Kararları hazırlanmış, proje, Büyükşehir Belediyesi tarafından 1/1000'lik imar planı revize edilerek, plana eklenmiştir.

Kent ölçeğinde doku yenileme çalışmalarının önündeki bir çok engel, ÇEKÜL Vakfı Gaziantep Temsilciliğinin çabaları ve uzlaştırıcı tavrı sayesinde giderilmiştir. (Örneğin; Şıra Hanı'nda müteahhit firma ile olan problemin çözülmesi, Ateş Hanı'nın sahibi ikna edilerek onarımının yaptırılması, Adana Anıtlar Kurulu'nda projelerin onaylanması için açıklamalarda bulunulması vb)

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin, kentteki tarihi ve kültürel mirasın korunması çalışmalarının bundan sonraki aşamasında, Şehitkâmil ve Şahinbey Belediyeleriyle güçlü bir işbirliği içinde yürütülmesi sağlandı. İşbirliği sonucunda; birçok projenin bitiş tarihi öne çekildi ve birçok çalışma hedeflenenden daha hızlı tamamlandı. Bütün içinde önceliklere dayalı bir hareket planı oluşturuldu ve tüm işlerde üslup bütünlüğüne gidildi. Vakıflar Genel Müdürlüğü'yle ortak hareket edilmeye başlandı. Kent dışında, Dülük ve Nizip gibi tampon bölgelerin yaratılması çalışmaları başlatıldı.

Gaziantep ve Çevresinin alan yönetimi anlayışı ile ele alınması doğrultusunda

Edirne Belediyesinin bu konudaki deneyimleri paylaşarak, çalışmalara başlandı.

2008 yılı için; Gaziantep Belediyesi tarafından, kent dışında, raylı sistemle kente bağlanabilecek 45 dönümlük bir arazide bir mozaik ve arkeoloji müzesi oluşturma hedefi bulunuyor.

İzmir, Bergama: Bergama'da 2001'de ÇEKÜL'n yönlendirmesiyle kurulan Rölöve Restorasyon Bürosu tarafından hazırlanan projeler doğrultusunda çok sayıda restorasyon projesi gerçekleştirildi. Arasta arşısı, Kpl Hamam, Tabaklar Hamamı, Hacı Hekim Hamamı, Konak Meydanı, kemer Köprüsü, Mescidaltı Mescidi bunlar arasında.

İzmir, Birgi: 2007 yılında Birgi'de 15. yüzyıl mimarisi olan Dervif Ağa Medresesi ve medresenin karşısındaki Şeyh Muhittin Hamamı'nda restorasyon çalışmaları sürdürüldü. Birgi Belediyesi, Mimar Sinan Üniversitesi, İzmir Valiliği, Tarihi Kentler Birliği ve ÇEKÜL işbirliğiyle 17. yüzyıl vakfiyesi Şeyh Muhittin Hamamı'nın ikinci bölümünün kazı çalışmalarına başlandı. Birgi'de ikinci hamamın bulunmasıyla birlikte 15. yüzyıldan itibaren toprak altında kalan tarihin gün işiğına çıkarılmasına hız verildi. Hamamın güneybatı ve güneydoğusunda gerekli kazıların büyük bölümünün tamamlandı.

ÇEKÜL Vakfı Batı Anadolu Bölgesi Temsilciliği, Birgi'deki doğal, kültürel, tarihsel çevrenin korunması, yaşatılması ve tanıtılması için yürüttüğü çalışmalar doğrultusunda, Birgi ÇEKÜL evre ve Kültür Evi'nde etkinlikler düzenledi. Belde halkının iletişim kanallarından daha fazla yararlanması, iletişim kaynaklarını yakından tanınması amacıyla ÇEKÜL Evi'nde Ocak 2007'de bilgisayar kursu açıldı. Denizbank'ın katkısı ve Birgi Belediyesi'nin desteğiyle hayata geçirilen bilgisayar kursuna belde halkı yoğun bir ilgi gösterdi.

Ödemiş Halk Eğitim Merkezi'nce yürütülen kursta 10 adet bilgisayar bulunuyor. Sürekli liği olan bir eğitim programı niteliğindeki bilgisayar kursuyla, ilerleyen dönemde belde halkının yanı sıra öğrencilere de ulaşılması hedefleniyor. Eğitim- ğretim yılının ikinci döneminde Birgi Kazımpaşa İlk ğretim Okulu ğrencilerine de bilgisayar eğitimi verildi.

Öte yandan, Birgi'de doğal mirası canlandırmak amacıyla bir peyzaj fidanlığı oluşturuldu. ÇEKÜL Vakfı'nın desteğiyle hayata geçirilen "Birgi Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Peyzaj Fidanlığı"nda şu anda yirmi aile üretim yapıyor. Proje, öncelikle kk arazilerde hayat kaygısına düşmüş üreticilerin üretimini çeşitlendirerek

gelirlerinin artırılmasını hedefliyor. Peyzaj fidanlığında kooperatif üyeleri gül, ispirya, lavzonya, mahonya, çift mazi, piramit mazi, leylandi, asma, zakkum, sedir, defne, Frenk sarmaşığı, fıstık çamı, çınar, akasya, Uludağ göknarı, kelebek çalısı, güvey kandili, Batı ladini, Doğu ladini, amber, güzel budak, at kestanesi, Akdeniz bodur palmyesi, süs narı, akasya, erguvan, lavanta, dağ muşmulası, selvi, mor salkım ve kekik yetiştiriyorlar. Fidanlık, Birgi'nin yaşam düzeyini yükseltmeyi ve tarihsel değerleri doğal güzelliklerle bütünleştirmeyi amaçlıyor.

İzmir, Konak: Oteller Sokağı'nda bulunan "Nebahat Tabat Yetiştirme Yurdu" binası, "Basmane Semt Merkezi" olarak kullanılmak üzere restore edildi. Binada Konak Halk Eğitim Merkezi eğitmenleri tarafından çeşitli eğitimler verilecek. Binayı 1999 yılında dönemin İzmir Valisi Kemal Nehrozoğlu, restore edilmesi için ÇEKÜL'e bağışlamıştı. Konak Belediyesi ÇEKÜL ile protokol imzalayarak restorasyon projesini üstlendi. Binanın kullanımı on yıllığına Konak Belediyesi'ne devredildi.

İzmir'de ki tarihî dokunun yüzde 80'inin bulunduğu Kemeraltı çevresinde, Kadifekale ve Konak Meydanı arasında kalan bölgenin koruma planlarının yapıldı. İzmir Büyükşehir Belediyesi Agora bölgesinin kamulaştırılması yönünde çalışmalarını sürdürüyor. Agora ile Kadifekale'nin arasında olduğu bilinen antik tiyatronun açığa çıkarılması çalışmaları da yürütülüyor. 45 evin kamulaştırılması tamamlandı,

İzmir, Ödemiş: Onarımı tamamlanan tarihi Ödemiş Arastası 24 Şubat 2007 tarihinde düzenlenen bir törenle açıldı. "Tarihi Arasta Bölgesi Sokak Sağlıklaştırma ve Çevre Düzenleme Projesi" kapsamında yapılan çalışmalar sonunda Ödemiş Arastası, tarihî kimliğine yeniden kavuştu. Arastanın Büyük Cami, Küçük Cami ile Yağ Pazarı Camisi arasında yer alması ve bu camilerden ikisinin onarımının tamamlanmasıyla kentin zengin tarihî dokusu ortaya çıktı. Tarihi Kentler Birliği'nin mali katkısıyla rölöve ve restorasyon projesi yaptırıldı.

Ayrıca Cumhuriyet döneminin ilk otellerinden biri olan Yıldız Oteli ve yanındaki Keçecizade Hanı'nın bulunduğu, ve geçen yüzyılda ekonominin ve siyasetin nabzının attığı yer olarak bilinen Yıldız Çarşısı'ndaki Yıldız Oteli ile hanın, 90 yıl önceki dönemin ihtişamına kavuşturulması çalışmalar başlatıldı. Tarihi han ve otel restore edilmek üzere Belediye tarafından satın alındı ve ÇEKÜL Vakfı'nın desteğiyle projesi hazırlandı. Yıldız Çarşısı'nın bir kültür merkezine dönüştürülmesi ve kentin yaşayan alanlarından olması bekleniyor.

Ödemiş yöresindeki bir başka proje de, Türkiye'nin en eski demiryolu hatlarından olan Ödemiş-Alsancak demiryolu hattını ele alıyor. ÇEKÜL Vakfı Batı Anadolu Bölgesi Koordinatörlüğü'nün öncülüğünde hazırlanan proje doğrultusunda, Ödemiş-İzmir arasında kalan, İngilizler tarafından inşa edilen ve o yıldan bu yana, ancak 1945'te tamirat görerek, halen 1800'lü yıllarda döşenen orijinal ray ve traversler bulunan Tire-Çatal arasında kalan hatta yapılan çalışmaların yıl sonuna doğru bitmesi bekleniyor. Ödemiş'teki eski ve yeni istasyon arasında kalan 1,5 kilometrelik alan kullanıma açılacak, 120 yıllık tarihi demiryolu yeniden işlevsel hale gelecek.

Karabük, Safranbolu: ÇEKÜL Vakfı'nın yol haritasını çizdiği, ÇEKÜL Safranbolu Temsilciliği'nin katkılarıyla yürütülen Safranbolu 2007 yılı çalışmalarında, en önemli aşamalardan biri olan Demirciler Çarşısındaki 50 adet dükkanın onarımı tamamlandı. Hıdırlık seyir terası manzarasından kötü görüntü veren ve tabakhane güzergahında gelişmeyi engelleyen kompleks, Valilik Özel İdare Müdürlüğü ve Belediye tarafından sağlanan ödeneklerle bitirildi.

Çarşı yenileme çalışmalarının arasında 1. Pazar Yeri ve 2. Pazar Yeri olarak bilinen dükkanlar da bulunmaktaydı. 1. Pazar Yeri'nde, 7 dükkan onarıldı ve meydan düzenlemesi yapıldı. 2. Pazar Yeri'ndeki yapıların tescil altına alınması için de bölge koruma kurulundan onay bekleniyor.

Cinci Hamamı 2007'de restore edildi. İzzet Paşa Camisi ihale edildi. Eski Cami, Ulu Cami, Zulmiye Camisi, Kavaklar Camisi, Çam Pınarı Camisi, Yusuf Bey Camisi, Küre-i Hadid Camisi ve Musalla Mescidi Muvakkithane, 2008 uygulama programına alındı. Uzun yıllar okul olarak hizmet vermiş olan bina restore edilerek Öğretmen Evi olarak açılmaya hazır hale geldi. Restorasyon projeleri Belediye Proje Bürosu tarafından hazırlanan Muvakkithane Binası onarılarak Proje Bürosu Merkezi olarak hizmete girdi. Çeşmelerin onarımları, halk-Kaymakamlık-Belediye işbirliğiyle yapılıyor.

Bağlar Hamamı'nda temizlik çalışmaları bitirildi, Gümüş Hamam ve Eski Hamamın üstlerindeki eklenti olarak yapılmış konutlardan arındırılması için mal sahipleriyle görüşmeler tamamlandı; restorasyon çalışmaları 2008 programında başlanacak. Çiçek Hamamı, Dere Hamamı ve Akıllıoğlu Hamamı da 2008 yılı programı içinde yer alıyor.

Süleyman Paşa Medresesi'nin projeleri hazırlandı; el yazmaları müzesi olarak işlevlendirilmesi planlanıyor. Belediye Proje Bürosu tarafından restorasyon projesi

hazırlanan Kalealtı İlkokulu onarıma hazır durumda. Bağlar Mektebi'nin (Kız Meslek Lisesi) restorasyon çalışması tamamlanmak üzere. Projeleri Meslek Yüksek Okulu tarafından hazırlanmış olan Gümüş İlkokulu'nun restorasyonu 2008 yılında gerçekleştirilecek.

Pamukçu Han (Bedesten), Musalla Han ve Kuşçu Han, Safranbolu Hanları Projesi kapsamına alındı. Onarım çalışmaları 2008 de bitecek. Tuzcu Han için de, rölöve, restitüsyon, temizlik ve güçlendirme proje çalışması 2008 yılı programında bulunuyor. Pamukçu Hanı için, Prof. Dr. Metin Sözen Safranbolu Araştırmaları Merkezi (MeSSAM) tarafından hazırlanan projenin kurul onayı alındı. Restorasyonu 2008 yılında gerçekleştirilecek.

Safranbolu için önemli olan Taş Köprü ve diğer dört köprünün projeleri de ÇEKÜL Vakfı ekibinden mimar Rıza Yılmaz tarafından hazırlandı; 2008 yılında tamamlanacak. Ayrıca yıkılmış olan taş duvarların onarımı da aşama aşama bitiriliyor. Ana yol güzergahları başta olmak üzere cadde ve sokaklarda iyileştirme çalışmaları tamamlandı. Yeni yerleşim bölgesinde bulunan **Belediye Hizmet Binası** da, dış cephe giydirmesi yapılarak modern bir çehreye kavuşturuldu.

Karaman: 2007 yılında, Tartan Evi, Hürrem Dayı Evi, Çeşmeler Kilisesi'nin tamamlanmasından sonra, Karaman'ın anıtsal yapılarından Hatuniye Medresesi, Aktekke Camisi ve Hacıbeyler Camisi'nin çevrelediği, ana aksların kesiştiği meydan çok işlevli olarak, mimar Metin Keskin tarafından tasarlandı ve uygulamanın ardından kentin kültürel merkezi olarak açıldı. Eski Belediye Binası temizlendi ve Kent Tarihi ve Arşivi Müzesi olarak düzenlenme aşamasına geldi. Kale'nin ön tasarımı yapıldı.

Kastamonu, Tosya: Bizans ve Osmanlı egemenliğinde yaşamış bir kent olan Tosya'da koruma çalışmalarını planlamak ve kent için bir yol haritası belirlemek amacıyla, ÇEKÜL Vakfı Ankara Temsilcileri ve ÇEKÜL Ankara Temsilciliği mimarlık öğrenci grubu, Kastamonu'nun Tosya ilçesini ziyaret etti. Tosya Belediyesi ile işbirliği sonucunda, dört evin rölöveleri hazırlandı. İki sokakta sağlıklaştırma çalışmaları başlatıldı.

Abdurrahman Camisi, Dere Çeşmesi, Halim Baba Çeşmesi, Ali Osman Ağa Çeşmesi, Büyük Hamam, Tekke Hamamı ve Çifte Hamam ilçedeki birbirinden önemli tarihi yapılardan birkaçı. Tosya'da 180 civarında sivil mimarlık örneği bulunuyor. Ancak bunlardan 47 yapı Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tescil edilmiş durumda.

Kırşehir: İl Özel İdaresi'nin mülkiyetinde bulunan ve özgün bir yapıya sahip olan Hacılar Konağı'nın, onarılarak Kırşehir Kent Müzesi yapılması çalışmaları ÇEKÜL Ankara Temsilciliği tarafından desteklendi. Ağalar Konağı da, bahçesiyle birlikte onarıldı. 2008 yılında yerel yemeklerin sunulabileceği, kısmen de etnografik eserlerin sergilenebileceği Kültür Evi'ne dönüştürülmesi planlanıyor.

Kütahya: Metruk haldeki, Osmanlı Döneminden kalma Şengül Hamamı sahibinden satın alınarak, ÇEKÜL Vakfı Temsilciliğinin, yerel yönetimin ve Üniversitenin çabalarıyla restore edildi. Yeraltı Kaynakları Sergi Alanı olarak kullanılmaya başlandı. Kütahya Belediyesi, Hamamın yanında bulunan Yahya Efendi Konağı'nın da restore edilerek Çevre ve Kültür Evi'ne dönüştürülmesini planladı. Tarihi Germiyan sokakta bulunan sekiz adet konak İl Özel İdaresi, Belediye ve Üniversite Vakfı tarafından satın alınarak bir kısmının restorasyonu tamamlandı. Restorasyon çalışması biten İrvasa Konağı da El Sanatları Atölyesi İmalat, Teşhir ve Satış merkezi olarak kiraya verildi. Ayrıca Germiyan Sokak'taki yan yana iki konak da Belediye tarafından satın alındı; restorasyonu yapıldı; Kent Tarihi Müzesi ve Arşivi olarak düzenleniyor. Germiyan sokakta mülkiyeti Belediyeye ait olan bir başka sivil mimari örneği olan Şekerci Şükrü Evi de restore edilerek kiraya verildi. 2008 yılında Vakıflar tarafından onarımına başlanacak olan yine Osmanlı döneminden kalma Küçük ve Büyük Bedestenin rölöve ve restorasyon projeleri onaylandı. Bedestenlerin el sanatları ve turizm amaçlı kullanılması planlandı. Vakıflar Genel Müdürlüğüne Belediyeye verilen ve daha önce üzerinde çocuk parkı olan 16. yy.'dan kalma Rüstem Paşa Medresesi'nin de temelleri ortaya çıkarıldı ve restorasyonu tamamlandı. Kütahya'nın yöresel kıyafetlerinin ve el işlerinin üretilip pazarlanacağı bir merkez olarak on işyerine sembolik değerlerle kiraya verildi. Evliya Çelebi Mahallesi'nde, Belediye tarafından satın alınan ve 2008 yılında restorasyon çalışmalarına başlanacak olan Özekmekçi Konağı'nın projeleri hazırlandı. Evliya Çelebi Yaşatma ve Yaptırma Derneği tarafından, Kütahyalı Evliya Çelebi anısına, dedesi Kara Ahmet Bey'in türbesinin yanına bir ev yapıldı. Balıklı Külliyesinin (Şeyh Müslihiddin Efendi Tekkesi) bir bölümü de Vakıflar tarafından onarıldı. Restorasyon çalışmalarının yanı sıra, çevre düzenleme çalışmaları yapıldı: Cumhuriyet Caddesi trafiğe kapatıldı ve yayalaştırıldı. Mevlevihane özelliği olan Dönerler Camisi'nin çevre düzenlemesi tamamlandı. İshak Fakih Medresesi üzerinden geçen yol kaldırılarak Ulucami ile bağlantısı sağlandı. Kurtuluş Savaşı'nda Atatürk'ün en yakın silah arkadaşı Kütahyalı Orgeneral Asım Gündüz'ün anısına, çevre yoluna park yapılarak büstü kondu ve park hizmete açıldı. Osmanlının Devlet Anası "Hayme Ana" anısına bir park yapıldı ve hizmete açıldı. Kütahya Kalesi'ne çıkan yolun paket taş

kaplanması sağlandı ve kale içinde çevre düzenlemesi yapıldı. Kale burçlarının onarımına devam ediliyor.

Malatya: Karakaş Konağı'nın çatı yapımı tamamlandı, sıva yenilemesi yapılıyor. Beş Konakların yenileme çalışmaları tamamlanarak bunlardan ikisi etnografya müzesi, biri Malatya Kültür ve Sanat Evi, biri Malatya Sofrası, diğeri ise İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü olarak hizmet verecek. Darende'de bulunan Namık Paksoy Konağı ile Hüseyin Paşa Bedesteni restorasyonu ve Günpınar Şelalesi çevre düzenlemesi devam ediyor. Arapgir'deki Gümrükçü Osman Paşa Camisi'nin çevre düzenlemesi yapılıyor ve Millet Han'ın rölövesi çiziliyor. Hekimhan'daki Taşhan'ın ve Battalgazi'deki Akminare ile Toptaşı Camisi'nin onarımı devam ediyor.

Mersin: Mart ayında düzenlenen “Doğal ve Kültürel Mirasın Korunmasında Yeni Yaklaşımlar” konulu toplantı da Mersin Valisi Hüseyin Aksoy, ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen, belediye başkanları, kaymakamlar ve ilgili kurum temsilcilerinin katılımıyla, Mersin'in koruma politikalarıyla ilgili yol haritası çizildi.

Muğla: Muğla'daki kültürel değerlerin yaşatılması amacıyla 2007 yılı içinde 13 proje Muğla Valiliği tarafından hayata geçirildi.

Osmanlı dönemi sanat eserleri arasında yer alan ve “Yol Durakları” olarak da bilinen Tarihi Su Sarnıçlarının onarılması konusunda ÇEKÜL Vakfı'nın proje desteğiyle, sarnıçların büyük bir bölümünün onarımı tamamlandı ve sarnıçlar su tutmaya başladı.

Muğla kentsel sit alanı içinde bulunan tarihi hamam, Kültür Araştırma ve Sanat Merkezi olarak hizmet vermek üzere Muğla Belediyesi'ne hibe edildi ve proje çalışmaları ÇEKÜL Vakfı tarafından yapıldı.

Ordu: Kentsel sit alanı içerisinde yer alan Menekşe Sokak'ın sağlıklılaştırılması ve etrafındaki tescilli yapıların onarımıyla ilgili Ağustos 2007 tarihinde ÇEKÜL Vakfı Ankara Temsilcileri tarafından Ordu'ya bir ziyaret gerçekleşti. Sahil yaya yolundan ve karayolundan açık bir şekilde görünen Menekşe Sokak'ta yapılacak sokak sağlıklılaştırma ve yapı onarım çalışmalarıyla sit alanının korunan yüzünün ortaya çıkması bekleniyor. Ankara Temsilciliği, Menekşe Sokak'taki 150–200 yıllık beş evin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerini tamamladı; proje, koruma kuruluna sunuldu. Projelerin uygun görülmesinden sonra uygulamaya geçilecek.

Sakarya: Tekke Projesi'nin Çekül mimarları tarafından başlatılan, mimar restoratör Nüvit Bayer tarafından bitirilen projesi kurula gönderildi.

Samsun: ÇEKÜL Vakfı'nın Valilikle yaptığı toplantı alınan ortak kararlar doğrultusunda; merkez il ve ilçelerde, doğal ve tarihsel alanlarla kültürel mirası, öncelikli yerleşmelerde geniş ölçekli bir çalışma başlatıldı. Başta Alaçam, Havza ve Vezirköprü olmak üzere, tek yapı, sokak sağlıklılaştırma ve kent atölyeleri kuruldu. ÇEKÜL Amasya Temsilciliği'nin Çabalarıyla, Valilikte kurulan KUDEP üyeleri yetiştirildi. 2008 yılında, ön çalışmaların verimli sonuçlar vermesi bekleniyor. Atatürk'ün Samsun'a çıkışını içeren farklı ve özgün bir program yapıldı.

Sivas: Sivas'ta, Türkiye'nin en büyük yapılarından biri olan Sivas Şifahanesi, Valiliğin girişimi ve ÇEKÜL'den mimar Metin Keskin'in hazırladığı projeye, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ihale edildi.

Ortaçağ'ın en önemli eserlerinden olan bu yapının önümüzdeki yıllarda tamamlanması hedefleniyor. Eskiden sanat okulu olarak kullanılan bina da, projeleri yine Mimar Metin Keskin ve mimar Zühal Keskin tarafından yapılan projeler doğrultusunda, Arkeoloji Müzesi olarak bitirildi. Açık hava müzesi olarak değerlendirilecek bahçesiyle birlikte, açılışı 2008 yılında yapılacak.

Mimar Metin Keskin'in projeleri doğrultusunda, tarihi Hükümet Konağı da onarılarak hizmete açıldı. Buruciye Medresesi'nin onarımı da tamamlanarak, geleneksel sanatlar eğitim ve satış merkezi olarak açıldı. Buruciye Medresesi ve diğer anıt eserlerin açıldığı Sivas Selçuklu Parkı ve Kent Meydanı da Belediye tarafından aşama aşama düzenlenerek halkın kullanımına açılacak. Yine Metin Keskin tarafından tasarlanan Alacahan Camisi Rölöve projesi, Alacahan Camisi Restitüsyon projesi, Alacahan Camisi Restorasyon projesi uygulamaları tamamlandı.

Şanlıurfa: ÇEKÜL Vakfı'nın girişimi, Şanlıurfa Valiliği ve Şanlıurfa Belediyesi'nin yoğun çabalarıyla devam ediyor. Kentte, bugüne kadar çeşitli uygulamalarla koruma altına alınmış tarihi ve kültürel mirasın yanı sıra hâlâ korunmayı bekleyen yapı ve dokular mevcut.

Şanlıurfa Belediyesi'nin, çarşı bölgesinin iyileştirilmesi ve caddelerin sağlıklılaştırılması çalışmaları doğrultusunda, taş bakımından zengin bir potansiyele

sahip olan kentin sokaklarında, çarşılarında ve meydanlarında dayanıklılık, tür ve renk uyumu göz önünde bulundurularak, taşlar değişik şekillerde değerlendirildi. Kentteki yollarının büyük bir bölümünde tarihi dokuya uygun olarak granit parke kullanıldı. Meydan düzenlenmeleri tamamlandı, yeşillendirme çalışmaları yapıldı ve reklam panoları düzenlendi, Gümrük Han onarılarak, çarşı yaşamının canlanması sağlandı. Başta kamu yapıları olmak üzere, bahçe ve mezarlık duvarları, bölgeden çıkarılan taş kullanılarak tamamlandı, kent dokusuna bütünlük kazandırıldı. Halepli Bahçe'de bulunan Amazonlara ait sahneleri içeren mozaiklerin değerlendirilmesinin yanı sıra, kazı çalışmaları Şanlıurfa Müzesi tarafından titizlikle sürdürülüyor.

Şanlıurfa Kalesi'nin yeniden düzenlenmesi doğrultusunda yapılan çalışmalarda önemli yol katedildi; çalışmalar sürüyor. 2008 yılında Şanlıurfa Belediyesi, kentin "doğa-kültür haritası"nı ve kent envanterini hazırlama kararı aldı. görüş birliğine varıldı. Ayrıca, kentin tarihi yapılarından Millet Hanı'nın, Şanlıurfa Kent Müzesi ve Arşivi, Geleneksel Sanatlar-Zanaatlar Eğitim Uygulama Merkezi işleviyle Şanlıurfa'ya kazandırılması da yeni projeler arasında yer alıyor.

Tokat, Niksar: Başta ÇEKÜL Vakfı olmak üzere, Tarihi Kentler Birliği ve Kelkit Havza Kalkınma Birliği ile işbirliği, Niksar'ın öncü yerleşmelerden biri olmasını sağladı. Yol haritasının ilk başlığı doğal varlıkların korunmasıydı. Merkezden yaylalara ve tarım arazilerine kadar uzanan bir bütünlük içinde yeni bir politika geliştirildi. Kelkit Havzası Kalkınma Birliği, Gaziosmanpaşa Üniversitesi ile uyumlu çalışmalar başlatıldı.

İkinci olarak kültür varlıklarının korunması belirli bir akış içinde geliştirildi. Öncelikle Niksar Kalesi bir bütün olarak ele alındı ve proje süreci başladı. Diğer yandan Vakıflar Genel Müdürlüğü, Anadolu'nun en önemli yapılarından Nizamettin Yağlıbasan Medresesi'nin onarımını başlattı. Eski Askerlik Şubesi kalıntılarının ayağa kaldırılmasıyla artık kale bütünlüğe ulaşıyor. Kaleden kalan tüm parçaların korunması, sanatsal ve kültürel etkinliklerle donatılmasını sağlayacak.

Taş Mektep olarak tanınan yapı onarılarak Metin Sözen Kültür Evi'ne dönüştürüldü. Bitişindeki Hükümet Konağı Niksar Kent Müzesi ve Arşivi olarak onarıldı.

Çarşı, çevresindeki sokakların cephe düzenlemesi ve geleneksel konutların işlevlendirilmesiyle yeni bir yüze kavuşuyor. Kent Atölyesinin genişletilmesi de sürdürülüyor.

Tarsus: Tarsus'ta, her aşaması ÇEKÜL ekibi tarafından izlenen onarım çalışmaları sonucunda kapalı çarşıya dönüştürülen tarihi Kırkkaşık Bedesteni, düzenlenen törenle 2007 yılında hizmete açıldı. 2004 yılında başlayan onarım çalışması, 2005 yılında Tarihi Kentler Birliği Proje Yarışması'nda başarı ödülü almıştı. Bedesten hediyelek eşya satışı yapılacak bir çarşı olarak kullanıma açıldı ve 24 işyeri çalışmaya başladı.

Uşak: 2007 yılı öncesinde, ÇEKÜL Vakfı, Valilik ve Belediye tarafından yapılan ön çalışmalar, 2007'de somut projelere dönüştü:

1. Sokak sağlıklaştırma projeleri gerçekleştirildi.
2. Geleneksel konutların bir bölümü onararak hizmete açıldı.
3. Tarihi meydan düzenlemeleri yapıldı ve çevredeki hanlara işlev verildi.
4. Uşak Tren İstasyonunun tüm yapılarının onararak yeniden işlevlendirilmesi projesi kesinleşti. ÇEKÜL Proje Birimi üyesi mimar Metin Keskin'in fikir projesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Devlet Demir Yolları, Uşak Valiliği ve Belediyesi ve ÇEKÜL'ün işbirliğiyle, bu mekanda, Karun Hazinesinin buluntuları yeni bir müzeye kavuşacak. Ayrıca, DDY Müzesi, Uşak Halıları Müzesi, Kent Tarihi ve Arşivi Müzesi ile bu mekan bir müzeler bütününe kavuşacak. Proje ile, tarihi istasyon yapılarının yaşatılması, her yaşta insan için kültürel alan yaratılması, halkın müze birikimiyle eğitiminin sağlanması amaçlanıyor. En önemlisi, Uşak bu önemli kent parçasıyla bir ilk örneği ortaya çıkaracak.

Kent Envanterleri

ÇEKÜL Vakfı, doğa-tarih-kültür envanterlerini Türkiye'nin olmazsa olmazı olarak görmekte, kamu ve yerel yöneticilerin bu yöndeki girişimlerini özendirilmekte ve desteklemektedir. Bu çalışmalarda hedef, kentlerin kendi birikimleriyle, yerel kurum, kuruluş ve kişiler tarafından üretilmesi olarak belirlenmiştir. Bu doğrultudaki girişimlerin olumlu sonuçları da, bu hedefin ne kadar isabetli olduğunun kanıtıdır. Kent envanterleri, kent müze ve arşivleri, çevre kültür evleri, kent atölyeleri gibi çalışmaların bütünü, birbirini tamamlayan uygulamalarla somut sonuçlara ulaşmaya başlamıştır.

İlk envanter çalışması, 2001 yılında İzmir ili ve çevresindeki ilçelerde, dönemin Valisi Alâaddin Yüksel tarafından başlatılan çalışmalar sonucunda gerçekleşti. Yüksel'in Antalya Valiliği'ne atanmasından sonrada yedi ciltlik "Antalya Envanteri" tamamlanarak, bu doğrultudaki çalışmaların yaygınlaşmasına örnek oluşturdu. Kent envanterlerini içeren bu kitapların sürekli yeni baskılarının yapılması, bu alanda önemli bir gereksinim olduğunun işareti olarak sayılabilir.

Benzer doğrultudaki çalışmalar 2007 yılında da büyük bir hızla gelişti. İzmir ve Antalya örneklerini, Gaziantep, Karaman, Ordu, Manisa, Kilis, Battalgazi (Malatya), Uşak, Amasya, Tekirdağ izledi ve büyük bir boşluk doldurulmuş oldu.

Barışan Kentler

Anadolu'nun 12,000 yılı aşan tarihine tanıklık etmiş kentlerimizin birçoğunda, ilk yerleşim alanlarıyla zaman içinde oluşmuş modern yerleşim alanlarının birbirine yabancılaştığı gözlemlenir. Tarihin en eski Anadolu kentlerine bakıldığında, kuruluş dönemine ait kentsel dokularla ve gelişim süreci içinde ortaya çıkmış yeni kentsel dokular arasında, algılanması güç kopukluklar oluşmuştur. Zaman içinde geçiş yollarının değişmesi, ticaret merkezlerinin dönüşüme uğraması ya da tarihsel savunma sistemlerinin işlevini yitirmesi gibi nedenler, kentlerin kuruluş alanlarıyla yeni gelişen alanları arasında kesintiler yaratmış, geçmişle bugünün bağı zedelenmiştir. Geçmişte bir kalenin eteklerinde oluşmuş eski kentin kaderine terk edildiği, düzlüklerde kurulan yeni kent merkezinin eskiye sırt çevirdiği görülür. Barışan Kentler projesi, tarihi kentlerin eski ve yeni yerleşimleri arasında bir etkileşim ortamı yaratmayı, kenti bütünlüğe kavuşturmayı amaçlar. Eski ile yeni doku arasında, günümüz insanının okuyabileceği bağı güçlendirecek biçimde, kent ve kent parçalarını birbiriyle barıştırmayı hedefler.

Harput (Elazığ), Battalgazi (Malatya) ve Van başta olmak üzere, Doğubeyazıt, Arapgir, Darende ve Gümüşhane bu nitelikte çalışmaların başlatıldığı ve 2007 yılında da sürdüğü kentler arasında yer almaktadır. Özellikle Gümüşhane'de, Süleymaniye Mahallesi ile bugünün Gümüşhane yerleşmesini buluşturma projesi, ÇEKÜL tarafından tasarlanan ve benzer kentlere örnek oluşturan bir çözüm olarak ilgili kuruluşlara sunulmuştur. Harput ve Malatya'da benzer çalışmalar başlatılmıştır.

Kaleli Kentler

Roma ve Bizans döneminden başlayarak, Beylikler ve Selçuklular tarafından sürdürülen ve sonra da Osmanlılarca benimsenen, yüksek bir alanda savunma amacıyla kurulmuş kalelerin eteklerinde oluşun mahalleler, Anadolu'nun en eski

yerleşme geleneklerinden biridir. Çoğu bugüne dek ayakta kalmayı başarmış olan kaleler, Anadolu yerleşme tarihinin belgeleri olmanın yanı sıra, kentlerin büyüme yönünü de belirleyen bir öğelerdir. Günümüzde de kaleler, önce arkeolojik bir alan, sonra bir savunma sistemi ve en önemlisi de gelişen kentin bütünlüğünü algılamayı olanaklı kılan bir görsel merkez olarak değerlendirilmeyi beklemektedirler.

Son yıllarda ÇEKÜL tarafından desteklenen ve odak noktasını kalelerin oluşturduğu projelerin çoğalması, Kaleli Kentler projesinin altının çizilmesini gerekli kılmıştır. Özellikle aydınlatma projelerinin yaygınlaşmasıyla kaleler, geceleri de kente kimliğini anımsatan bir nitelik kazanmıştır. 2007 yılı projeleri arasında; Gaziantep, Osmangazi (Bursa), Safranbolu (Karabük), Boyabat (Sinop), Niksar (Tokat), Zile (Tokat), Osmaniye, Kastamonu Kaleleri başta gelmektedir.

Bu bağlamda ÇEKÜL'ün çıkış noktası, kentlere bütüncül bakma anlayışı doğrultusunda, kalelerin günümüz değerleriyle yeniden işlevlendirilerek savunma sistemlerini anlatan müzelerle donatılması biçiminde olmuştur.

Kent Müzeleri ve Arşivleri

Kent Müzeleri ve Arşivleri, tarihsel ve kültürel kimliğini yitirmemiş kentlerin özgün yaşam kültürünü, bir başka deyişle belleğini temsil eden somut olmayan kültürel miras ürünlerini yeni kuşaklara aktarmak amacını taşımaktadır. ÇEKÜL'ün en eski projelerinden biri olan Kent Müze ve Arşivlerinin ilk örnekleri, öce Kemaliye (Erzincan), sonra sırasıyla Bursa, Kastamonu, Elazığ, İzmir, Niksar (Tokat) gibi kentlerde kurulan Kent Müze ve Arşivlerinin kurulmasına ve yaşayan mekanlar olarak sürdürülmesi konusunda yol göstericilik yapılmaktadır.

Mardin: ÇEKÜL'ün Kendini Koruyan Kentler projesi kapsamında Mardin'de 2006 yılında başlatılan çalışmalar, 2007 yılında özellikle Kent Tarihi Müzesi ve çevresindeki kentsel dokunun iyileştirilmesi konusunda yoğunlaşarak, Mardin Yol Haritası çalışmasını da bütünler nitelikte kavramsal bir projeye dönüştü.

ÇEKÜL Yüksek Danışma Kurulu üyesi Mimar Metin Keskin'in hazırladığı konsept çizimlerden yola çıkılarak, Sabancı Vakfı ile bir sponsorluk protokolü yapıldı. Projenin adı "Sakıp Sabancı Mardin Kent Müzesi ve Dilek Sabancı Sanat Galerisi" olarak belirlendi. Mardin Eski Vergi Dairesi binasının 28 Mart 2006 tarihinde Mardin

Valiliği ile Sabancı Vakfı arasında yapılan protokol doğrultusunda kent müzesi olarak kullanılması amacıyla restorasyon çalışmalarına başlandı. Proje çalışmalarının öncesinde bina vasıfsız eklerinden arındırıldı ve Mardin yerel ve kamu yöneticileri, ÇEKÜL Vakfı ve MAREV temsilcilerinin katılımıyla restorasyon başlangıç töreni gerçekleşti.

Mardin Kent Müzesi kapsamında yapılacak çalışmanın sadece binanın yapımıyla sınırlı kalmayıp, çevresini de (Müze meydanı, meydana bakan binalar ve abbaralar, vb) içine alan bir çalışma olmasına özen gösterildi. Konsept çalışması için sözlü tarih ve kent tarihine ilişkin araştırmalar yürütüldü.

2008 yılında bitmesi hedeflenen proje kapsamında 2007 yılında:

1. Ana bina ve müştemilat binasının temizlik ihalesi yapıldı. Bu ihale ile ana bina ve ek binada sonradan eklenen mekanlar ve ana binaya bitişik metruk haldeki komşu bina yıkıldı. Genel temizlik ve ana binanın çatı yalıtımı yapıldı.
2. Mardin Valiliği, Mardin Belediyesi, ÇEKÜL Vakfı, Hacı Ömer Sabancı Vakfı ve MAREV'in aldığı kararlar doğrultusunda, Kent Müzesi mimari/statik/mekanik/elektrik uygulama projeleri ve restorasyon inşaatı danışma ve denetleme ihalesi yapıldı.
3. Müze kompleksi projesi yeni ek binaları ile Urfa Koruma Kurulu'na sunuldu ve onaylandı.
4. Restorasyon inşaatı için ikinci hale açıldı. Bu ihale ile bina içinde sıva raspası, zeminlerin sökülmesi, taş temizliği, tonoz sıvanması, dış cephede bodrum kat yalıtımı ve drenaj çalışmaları yapıldı.
5. Mimari, statik, mekanik ve elektrik uygulama projeleri çizildi.
6. Müze kompleksinin bulunduğu meydanda konsept proje çalışması yapıldı.
7. Müzede sergilenmek üzere etnografik malzemelerin toplanmasına başlandı.

Köyler Yaşamalıdır

1975 yılında sivil bir girişim olarak Safranbolu'da başlayan, 1991'den sonra da ÇEKÜL çatısı altında süren "koruma ve yaşatma" hareketi, Safranbolu yakınlarındaki Yörük Köyü'nü de etki alanına almıştı. Bu örnekten yola çıkılarak geliştirilen "**Köyler Yaşamalıdır**" projesi, hem Anadolu'nun kalkınması, hem de göçün önlenmesi için bir çıkış noktası niteliği taşıyor.

Türkiye son 50 yıldır, sanayileşmenin etkisiyle, köy alanlarındaki iş imkanlarının sınırlı olmasından dolayı köyden kente ciddi bir göç yaşadı. Bu durum bir taraftan köylerin boşalarak yaşlanmasına, genç kuşakların köklerine yabancılaşmasına sebep olurken, diğer taraftan küreselleşmenin de baskısıyla kentlerde sıkıntılı yaşam ortamları yarattı.

Köylere yeniden yerleşmenin, köylerdeki yaşamı daha cazip kılacak planlı bir ekonomik program ile mümkün olduğu açıktır. Köylüler için gelir getiren bir faaliyet olmazsa, geri dönüş gerçekçiliğini yitirir. Yeni iş olanakları genç nüfusu da göz önünde bulundurarak planlanmalıdır.

"Köyler Yaşamalıdır" projesine katılan her köy kendi konumuna, çevresine ve kaynaklarına göre en çok hangi uygulamadan fayda sağlayacağına karar vermelidir. Bu faaliyetler, her köy için farklı ve organik tarımdan hayvancılığa, yerel zanaatlardan geleneksel besin üreticiliğine ve köysel turizme kadar değişen bir çeşitlilikte olacaktır.

Köyler Yaşamalıdır Projesi'nin Faaliyet Alanları şöyle belirlendi:

- Projenin hedeflerinin bölge ve belediye yetkililerine bildirilmesi
- Kentte yaşayan köylülerce Köy-Kent Dernekleri'nin kurulması
- Her köy için kültürel ve doğal varlıklarının envanterinin çıkarılması
- Toprak örneklerinin üretim açısından analiz edilmesi
- Organik çiftçilik kitapçığının hazırlanması
- Köy tarım, yerel elişleri ve yiyecek şirketlerinin kurulması
- Köyün dokusuna özel mimari bilgi kitapçığının hazırlanması
- Dokuya uyumlu mimari projeler, sokak, meydan iyileştirme ve cephe restorasyonları ile köy koruma imar planlarının hazırlanması.

Taşlıca Köyü (Kızılcahamam, Ankara): Çalışmalar Kızılcahamam Kaymakamlığı, ÇEKÜL Vakfı, Taşlıca Köyü Yardımlaşma Derneği ve Taşlıca Köy Halkının işbirliğiyle başlatıldı ve ÇEKÜL Köyler Yaşamalıdır projesi kapsamına alındı. ÇEKÜL Ankara Temsilciliği'nin köy halkı ve Taşlıca Köyü Yardımlaşma Derneği yetkilileriyle yaptığı bilgilendirme toplantılarından sonra, yine Ankara Temsilciliği tarafından, köyün kültürel tarihi açısından önem taşıyan 3 evin rölöve restorasyon projeleri ile sokak zeminlerinin arnavut taşıyla kaplanması projeleri hazırlandı. Kurtuluş Özgen tarafından Taşlıca belgesel filmi çekildi. Ağaçlandırma çalışmalarını başlatmak üzere Kızılcahamam Kaymakamı, ÇEKÜL ve Orman Bakanlığı ile çalışma başlattı

2008 yılında; köydeki diğer yapıların da rölöve restorasyon projelerinin hazırlanması ve sokak iyileştirilmesi projesi kapsamında cephe restorasyonlarının yapılması hedefleniyor. Kültür miras niteliği taşıyan 2 evin restore edilerek, birinin kahvaltı ve yemek mekanı, diğerinin de kültür evi olarak halka açık mekanlar olarak kullanılması da hedefler arasında. Ayrıca köyün "koruma imar planı"nın hazırlanması için çalışma başlatılacak. Köyün tanıtımı için web sayfası, broşür ve harita hazırlıkları gündemde. Köyün eski ve yeni sakinlerinin yaşadıkları yerlerde saptanması ve köyün kültürel değerlerinin belgelenecek bir rapor haline getirilmesi de proje hedefleri arasında. Sonuç olarak, köyde istihdam yaratmak amacıyla, mevcut geçim kaynakları ve yeni olanaklarla ilgili araştırma yapılacak ve yerel sanatların canlandırılması için ahşap ve demircilik atölyelerinin kurulması sağlanacak.

Osmangazi'nin Dağ Köyleri (Bursa): Bursa'da 1985 yılında başlayan çalışmaların başında gelen Cumalıkızık köyündeki proje ve uygulamalar, ÇEKÜL Bursa Şubesi tarafından üretilmiş, evlerin büyük bir kısmı onarılmış, bu çalışmalar birçok benzeri projeye örnek olmuştur. 2007 yılında da, Osmangazi'nin dağ köyleriyle ilgili olarak, Osmangazi Belediyesi'nce "Bizim Köy" adıyla yürütülen çalışmanın ÇEKÜL Köyler Yaşamalıdır projesiyle birleştirilmesine karar verildi. Proje kapsamında belirlenen yol haritasına göre, köyleri tanıtıcı yayınların hazırlanması amacıyla bilgi toplama çalışmaları başlatıldı. Köylerden kente göçün önlenmesi ya da en aza indirilmesi için, geleneksel el sanatlarını özendirme girişimlerine başlandı. Köyde yetiştirilen tarım ürünlerinin ilk elden değerlendirilmesi için gerekli çalışmalar yapılıyor. Geleneksel düğün, tören ve özel günler, dışarıdan gelecek ziyaretçiler için de izlenebilir hale getirilmesi hedefleniyor. Yayla, çadır, doğa ve geleneksel misafir ağırlama turizmini teşvik edici çalışmalar geliştirilecek.

Yörük Köyü (Safranbolu, Karabük): İlk çalışmalara örnek oluşturan Yörük köyünde de 2007 yılında, ÇEKÜL Safranbolu Temsilciliği tarafından Yörük Köyü Koruma İmar Planı hazırlanarak, köyün bütünsel olarak koruma altına alınması sağlanmıştır.

Kaymas Köyü (Kandıra/Kocaeli): ÇEKÜL Kocaeli Temsilciliği tarafından Kaymas köyünde yapılan araştırmalar, köyün Antik Çağdan bu yana ketenin merkezi konumunda olduğunu, Roma döneminden beri Kaymas adını taşıdığını göstermişti. "Kandıra Keten" bezi Roma'dan beri, iki bin yıldır yapılmaktadır. Mısır Firavunları tarafından da kullanıldığı, hatta İsa'nın kefeninin de bu bezden yapıldığı kayıtlarda yer almaktadır. Kaymas'da, iki bin yıldır aynı kök boya ve desenler kullanılmaktadır. Kocaeli'de bulunan Roma sarayındaki heykellerin, aynı kök boya ile boyandığı saptanmıştır.

İki bin yıllık dokuma bilgisi ve kök boyanın hammaddesiyle ilgili sırlar bugün 85 yaşında olan Fahriye Teyze'de saklı bulunuyor. Şu anda Fahriye Teyze antik tezgahında üretim yapıyor. Köyde üretimi yaygınlaştırmak için 3 adet modern, 2 adet antik dokuma tezgahı getirildi (antik tezgahlar Fahriye Teyzenin evindekiyle aynı). Bunların arasında kalite farkı olmayıp, sadece boyut farkı bulunmaktadır. 1958 Üsküdar faciasına kadar, Bitinia, Roma ve Osmanlı'da da kullanılmış olan ve bugün halk arasında "çalı yırtmaz" diye adlandırılan Roma desenli kayık tentesi, kilim tezgahında tekrar üretilecek.

İplik üretimi için gereken saplık tohum bulmak zor olsa da, ÇEKÜL Kocaeli Temsilciliği'nin özel çabalarıyla tohumlar çeşitli ambarlardan toplanıp ekildi. Ayrıca Kandıra Kaymakamı da tohum sağladı. Tarım İlçe Müdürlüğü de ketenin yetiştirilmesi için kaynak desteği verdi. Şu anda Kandıra'da beş köyde iplik üretimi yapılıyor. Keten tohumundan ayrıca keten tohumu, keten tohumu yağı, aydınlatma için doğal yakıt ve sanayi maddesi elde edilebiliyor.

2007 yılında ÇEKÜL Kocaeli Temsilciliği'nin öncülüğünde yapılan çalışmalar şunlar:

- Kaymas Kandıra Keten Dokuma ve Geliştirme Derneği kuruldu. Kocaeli Üniversitesinden akademisyen Işıl Altuğ derneğin başkanlığına getirildi.
- Üretim için Kalkınma Kooperatifi kuruldu. Kocaeli Temsilcisi bu kuruluşta denetçi olarak görev aldı.
- Satış için Yerel Gündem 21 Proje Uygulama ve İşletme Kooperatifi oluşturuldu. Yine ÇEKÜL Kocaeli Temsilcisi dört yıllığına başkan seçildi. Derneğe 28 akademisyen de üye olarak katıldı. Kandıra elışı desenleri konusunda uzman, Halk Eğitimden emekli Ayfer Kocatürk de üyeler arasında.
- Dokuma tezgahları sağlandı.
- İplik gelmeye başladı.
- Üretim başlamaya hazır.
- Kandıralı kadınlar üretim için örgütlendi.
- Kent Atölyelerinde eğitim verecek yaşlılar saptandı.
- 2008 yılında yapılması hedeflenenler ise;
- Yöredeki üç tip dokumaya yönelik Dokuma Kent Atölyeleri'nin kuruluşu için çalışmalara başlanacak.
- Ayrıca köydeki beş evin onarılması için, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin finansal desteğiyle Kocaeli Mimarlık Fakültesi 13 Eylül'den itibaren proje çizimlerini gerçekleştirecek.

Çomakdağ Köyü (Muğla): Çomakdağ, Muğla'da Labranda-Heraklia-İassos antik kentler üçgeninin ortasında bulunan 700 yıllık bir Türkmen köyü. Aydın bir halkı var. Köyde Ege'de pek rastlanmayan ipek böceği yetiştiriciliği yapılıyor. Kök boyalı ahşap işleri de yaygın. Evlerin yapımında kullanılan taş, antik kentlerden alınmış. Saçlara takılan süsler, çiçekler, kıyafetin üstüne eklenen yaneşten oluşan özgün bir kıyafet geleneğine sahip. Dört günlük düğün gelenekleri de kendilerine özgü. Köyde Çomakdağ Derneği'nin yanı sıra Mayıs 2007'de Çomakdağ Evleri "ÇOKEV" Derneği kuruldu. Köyde gelir arttırıcı faaliyetler kapsamında, Kent Atölyeleri ve Düğün turizmi konusunda hedef belirlendi.

Çomakdağ'da, Muğla Koruma Kurulu tarafından, mimari özellikleri itibariyle birbirinden ayrı üç tip ev tespit edilmiş; bundan sonraki yapılaşmalarda bu modellerin uygulanmasına karar verildi. Öncelikle 4 adet yapının sağlamlaştırılması programa alındı. Daha sonra da diğer yapıların onarımına geçilmesi hedefleniyor. Betonarme yapıların dış cephesinin de, Tanıtma Fonunun sağlayacağı finansmanla taşla kaplanması planlanıyor.

Kent Atölyeleri: Muğla yöresinde Bodrum ve Milas'tan geleneksel taş ustalığına karşı yoğun talep karşısında öncelikle Taş Atölyesi planlandı:

- Köydeki beş yaşlı taş ustasının önderliğinde yetişecek olan ustalara bütün Muğla'dan, özellikle de tatil yörelerinden çok talep var. Hammadde temini için, antik kentte kullanılmış olan Heraklia'daki taş ocaklarının ustaların kendileri tarafından işletilmesi planlandı.
- Köydeki 4 - 5 yaşlı ahşap ustasının yönlendirmesiyle aynalı ahşap sandıkların üretilmesi hedeflendi.
- Evlerde hanımlar tarafından yapılan bez bebekler için bir atölye kurulacak. Köydeki kıyafet geleneğini yansıtan bebekler için halihazırda patent bekleniyor. Patent sahibi Çomakdağ Derneği olacak.
- Kök boya üretimi atölyesinin kurulması da tasarılar arasında yer alıyor.

Köyler Yaşamalıdır Projesi kapsamında örgütlenen köyler:

Bezirgan, Süleymaniye, Sarıhacılar (Antalya)
Hüseyinik, Sarını (Elazığ)
Araköy (Gümüşhane)
Yörük, Bulak - Karabük
Sille (Konya)
Dereçi (Midyat)
Bolucan (Sivas)

Misi, Cumalıkızık (Bursa)
Apçağa (Erzincan)
Saraylı ve Saraçlı (Kocaeli)
Abdalhasan (Kastamonu)
Günpınar (Malatya)
Bozhüyük (Muğla)

Kent Atölyeleri

Son yıllarda oluşan koruma ve yaşatma bilincine bağlı olarak, geleneksel yapı birikiminden yararlanmak için başlatılan çalışmalar önemli bir engelle karşılaşmaktadır. Toplumun yapı sanatının ustalarını da yitirdiği anlaşılmıştır. Geleneksel yapı malzemeleriyle üreten; taşın, ahşabın, toprağın dilinden anlayan ustalar neredeyse kalmamıştır. Bu nedenle yapılan onarımlar ve restorasyonlar büyük ve ciddi eksikler ve hatalarla doludur. Kent Atölyeleri bu boşluğu doldurmak, yitirilen üretim hafızasını yeniden yaratmak ve geleneksel yapı sanatımız için ihtiyaç duyulan usta ve teknik eleman boşluğunu doldurmak üzere planlanarak hayata geçirilmiştir.

Kent Atölyeleri Projesi, yok olma sınırında olan geleneksel yapı sanatlarımızın üretim yöntemlerinin geleceğe aktarılması; günümüz olanaklarıyla boyutlandırılarak yeni gelişmelere ortam hazırlanması ve eğitimli, becerili bir kuşağın yetişmesinin sağlanmasını amaçlamaktadır:

Kültürel mirası koruma bilincinin yaygınlaştırılması: Atölyelerin açılmasıyla, geleneksel sanatların uzman ellerde uygulanması, artık terk edilmeye yüz tutmuş değerlerimizin, incelikli ve özgün birer yaşam zenginliği olduğunun toplum tarafından algılanmasını sağlar.

Geleneksel tekniklerin yaşatılması: Kaybolmakta olan geleneksel yapı teknikleri, deneyimli ustaların eğitim vermesi sayesinde yeni nesillere Kent Atölyelerinde aktarılabilmektedir. Bir yandan yok olmaya yol tutmuş yapı teknikleri kurtarılırken, diğer taraftan da kent ve çevresindeki restorasyon çalışmaları da daha yüksek kalite standartlarına kavuşmaktadır.

“Çapraz İşgücü Transferiyle” sürekliliği olan bir işgücünün yaratılması: Kent Atölyelerinde yetişen ustaların kentte gerçekleştirilen projelerde istihdam edilmesinin yanı sıra, bu işgücünün başka kentlerdeki projelere de aktarılması sağlanır. Çapraz işgücü transferi sayesinde kaynağın doğru projelerde doğru kişiler eliyle değerlendirilmesi, çalışan donanımlı kadronun iş garantisi haline gelmiş olur.

Yatırımlara cazip bir ortamın oluşturulması sayesinde istihdam yaratılması: Anadolu kentlerinde, devletin sağladığı teşviklere rağmen, yatırımların yeteri kadar akmamasının sebeplerinden biri de yeterli nitelikli işgücünün olmamasıdır. Özellikle koruma amaçlı inşaat sektörüne yönelik nitelikli teknik eleman yetişmesi, bölgenin yatırımlara daha cazip hale gelmesini sağlayarak, yeni projeleri çekecek, böylelikle istihdamın artmasını sağlayacaktır.

Projenin stratejileri:

1. **Stratejik Proje Ortaklığının (SPO) Kurulması:** ÇEKÜL, yerelde yürüttüğü Kent Atölyeleri projelerinde, İl Özel İdaresi, Belediye ve Ticaret Odası ile bir araya gelip bir stratejik ortaklık kurar. Projenin yetiştireceği ustaların sayısı ve uzmanlık alanı, kamu ve özel sektörün bölgede gerçekleştireceği projelere göre belirlenir.
2. **Usta-çırak ilişkisinin kurumsallaşması:** Projenin başlıca stratejisi, kentsel koruma amaçlı inşaat sektörüne yönelik restorasyon, taş, ahşap, demir vb gibi geleneksel yapım tekniklerinin, usta zanaatçılar tarafından yeni nesillere, istihdama yönelik uygulamalı bir eğitim programı çerçevesinde aktarılmasıdır.
3. **Sürdürülebilir bir işgücünün yaratılması:** Projenin sürdürülebilirliği açısından, söz konusu kursiyerlerle diğer kentlerdeki benzer yapılarda eğitim almış olan ustaların, Türkiye'nin herhangi bir kentinde uygulanan kentsel koruma projesinde, ihtiyaç duyulan uzmanlık doğrultusunda istihdam edilmeleri amacıyla, yerel ve bölgesel ölçekte bir Çapraz İşgücü Transferi ("ÇİT") Portföyü/veri tabanı kurulacaktır.

Proje süresi toplam 10 aydır. Bunun 8 ayı eğitim süresini kapsamaktadır. 8 ay süren eğitim programı boyunca, gereksinime göre, usta zanaatçılar tarafından; ağaç işleri, taş işleri, demir işleri, bakım-onarım işleri konularda uygulamaya yönelik eğitimler verilir. Sertifika alanlar, SPO tarafından özellikle restorasyon projelerinde yerel yönetimler ve özel sektör tarafından istihdam edilir.

Kent Atölyelerinde yetişen iş gücünün kentler arası transferini sağlayacak ve ÇİT Portföyünün oluşturulması, faaliyetin çok önemli bir aşamasını oluşturmaktadır. ÇİT Portföyü ÇEKÜL tarafından hazırlanmaya başlanmıştır. Nihai amaç, bütün ustaların uzmanlık alanlarının ve erişim bilgilerinin yer aldığı bu veri tabanını bir web portaline aktarmaktır.

Geçtiğimiz yıllarda Kent Atölyeleri kurulan kentler: Gümüşhane, Ağırnas, Kastamonu, Mardin, Taraklı, Söke, Vezirköprü.

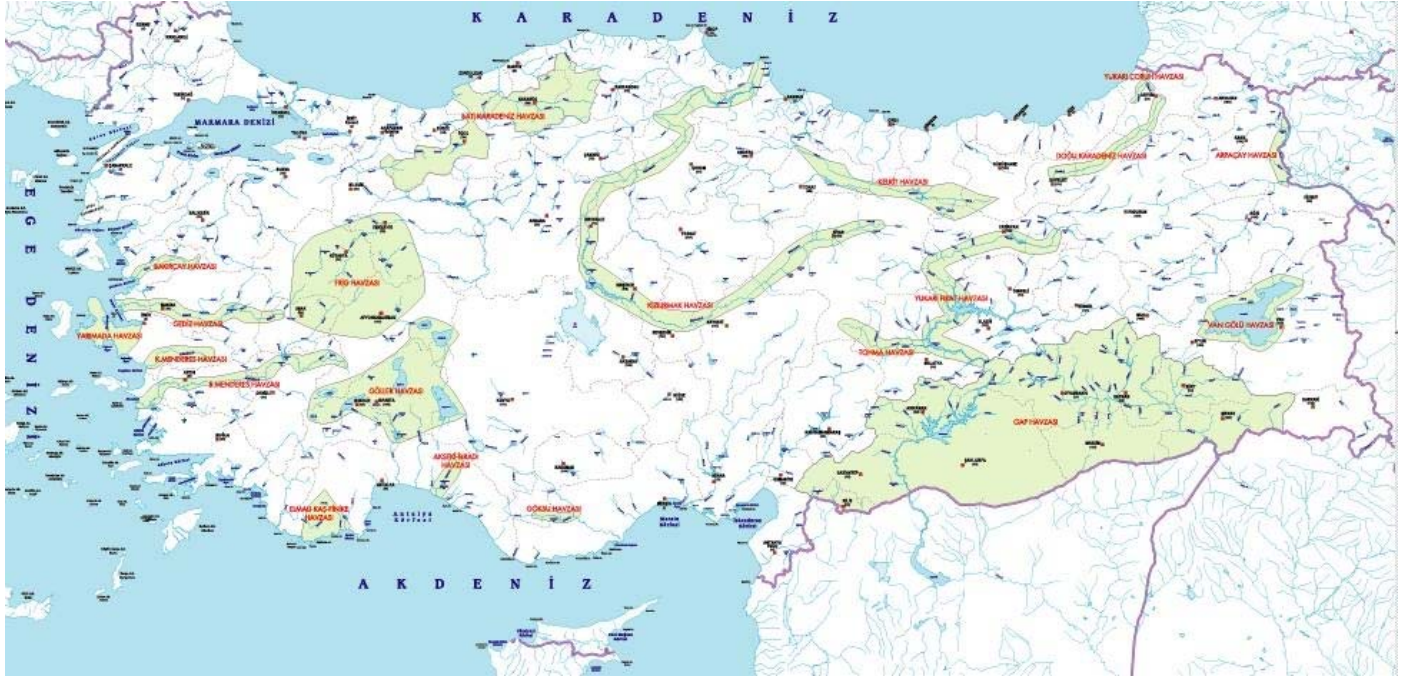
Kasım 2007'de ÇEKÜL Kent Atölyeleri projesi, TMMOB Şehir Plancıları Odası tarafından düzenlenen "**Raci Bademli İyi Uygulamalar Ödülü 2007**" yarışmasında birincilik ödülünü almaya hak kazandı. 8 Kasım'da Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu sırasında yapılan ödül töreninden sonra, proje sergilendi ve Oda yayınlarında tanıtıldı. Ayrıca, ödül kazanan projenin, Avrupa Şehir Plancıları

Konseyi (The European Council of Spacial Planners – ECTP) tarafından 2 yılda bir düzenlenen Avrupa Şehir ve Bölge Planlama Başarı Ödülleri yarışmasına ve diğer benzer uluslararası yarışma, sergi, kolokyum vb. organizasyonlara da gönderilmesi bekleniyor.

Havza Birlikleri

Safranbolu örneğinden, “7 Bölge 7 Kent” projesine, daha sonra da “Kendini Koruyan Kentler” projesine evrilen koruma hareketi, giderek “Havza Kalkınma Birlikleri”ne dönüşmektedir. Bu vizyon, tarih boyunca akarsu boylarında gelişen kentlerin buldukları havzada, aynı hayat kaynağından beslenmeleri, benzer bir kültür yaratmaları gerçeğine dayanmaktadır. Bir havzada filizlenen ve gelişen kentler, ortak bir coğrafyada, ortak çevresel, tarihsel, toplumsal ve kültürel özelliklere dayalı kimlikler kazanmışlardır. Projenin son aşamadaki hedefi, Birliklerin bir Platform altında toplanarak ülke bütününe uzanmasıdır. Geçmişteki örnekler, kuruluş sırasına göre şunlardır:

Akseki-İbradı Havza Birliği: ÇEKÜL'ün kurulmasına öncülük ettiği ilk havza birliği olarak 2000 yılı başlarında oluşturuldu. ÇEKÜL Antalya Temsilciliği tarafından kurulan bir ekiple bölgede uzun süreli araştırmalar yapılmış, mimarlık yaz okulları düzenlenerek tarihsel mimari örneklerinin rölöve çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Sınırlarını Melos ve Manavgat ırmaklarının çizdiği, çok özel bir doğal yapıya ve bitki örtüsüne sahip, kendi kendine yeten ve içine dönük, kapalı bir bölgedir. Antik çağlardan bugüne; zeytinyağı işliğinden, anıt mezara, çiftlikten tapınağa, evlerden hamamlara uzanan çok çeşitli eseri barındırır. El sanatları bakımından zengin bir çeşitlilik gösterir. Antalya Temsilciliğinin çabalarıyla kurulan Havza Birliği şemsiyesi altındaki örgütlenmeler, benzer havzalara örnek olmuştur.

Kelkit Havzası Kalkınma Birliği: 2003 yılında kurulan, havza boyutunda koruma ve yaşatma anlayışının ilk örneği olarak bu yöndeki çalışmalara öncülük etmiştir. Kelkit Havzası Kalkınma Birliği, Erzincan, Giresun, Gümüşhane, Sivas ve Tokat valilikleri, 17 ilçe ve bunlara bağlı beldelerin belediyeleri, Sivas Cumhuriyet ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversiteleri ile yerel sivil toplum örgütlerinin, ÇEKÜL Vakfı'nın önderliğinde bir araya gelerek kurdukları bir oluşumdur. Bölgedeki tüm kesimleri birleştiren, bilimsel verilere dayalı yeni yöntemler geliştiren, kısa sürede ülke düzeyinde somut ve başarılı bir örnek olarak havza kavramının güç kazanmasını sağlayan Kelkit Havza Kalkınma Birliği'nin hedefleri şöyle özetlenebilir:

- Havza boyutunda ortak sorumluluk üstlenmek,
- Mevcut yetkilerle planlama ve koordinasyonu gerçekleştirmek,
- Yerel dinamiklerin eşgüdüm içinde sürdürülmesini, önceliklerin ortak akılla belirlenmesini, çevre ve kültür konusunda yerel inisiyatiflerin ve yerel yönetimlerin harekete geçmesini sağlamak,
- Kalkınmada çeşitliliği gerçekleştirmek,
- Değerleri ve gelenekleri de ekonomiye kazandırmak,
- Katılımcı demokrasi, açıklık ve şeffaflık ilkelerini hayata geçirmek.

Güneydoğu Anadolu Kültürel Miras ve Turizm Kalkınma Birliği: GAP Bölgesel Kalkınma Programı'nın Kültürel Mirası Geliştirme (KMG) alt-programı

doğrultusunda, Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen ve GAP Bölgesel Kalkınma İdaresi ile birlikte, liderliğini ÇEKÜL Vakfı'nın üstlendiği bir konsorsiyum bünyesinde oluşturulan Teknik Yardım Ekibi (TYE) tarafından yönetilen bu program da 2003 yılında hayata geçirildi. "Kültürel Miras Fonu"ndan yararlanan 30 kadar kültürel miras projesinin uygulanması ve yönetilmesinde yerel ortaklara destek verildi. Ayrıca, kültürel mirasın geliştirilmesi çabalarının sürdürülebilirliğine yönelik, Bölge içindeki ve dışındaki 304 kuruluşun katılımıyla Güneydoğu Anadolu Kültürel Mirasın Korunması ve Turizmin Geliştirilmesi Planı oluşturuldu. Uluslararası kuruluşlara da açılım sağlayarak, 2006 yılında, bölgenin öncelikle kültürel olmak üzere tüm sorunlarına eğilecek bir boyuta ulaşmasını hedefleyen planın uygulanması amacıyla, Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak olmak üzere dokuz ili kapsayan "Güneydoğu Anadolu Kültürel Miras ve Turizm Kalkınma Birliği" kuruldu.

Liderliğini ÇEKÜL'ün üstlendiği Konsorsiyum'un sözleşmesi Mayıs 2007'de sona erdi. Final kitapçığı basıldı ve Konsorsiyum üyelerinin katıldığı son değerlendirme toplantısı yapıldı.

Proje kapsamında, geçen dört yıl boyunca Konsorsiyum'un oluşturduğu Teknik Yardım Ekibi tarafından GAP bölgesinde;

- 350 kişi-kurum-kuruluşa "proje döngüsü eğitimi" verildi.
- Program kapsamında yer alan hibe programına başvuru yapmak isteyen kurumlara destek veren, uzmanların oluşturduğu bir "Yardım Masası" kuruldu.
- Hibe programına 120'nin üzerinde başvuru oldu. 32 proje sahibiyle AB sözleşme imzaladı. Projeler Kasım 2007'de tamamlandı. (Uygulanan projelerin listesini ve proje türlerini size tablo halinde vereyim mi?)
- Bölgede kültürel mirasın korunması ve turizmin geliştirilmesi için Entegre Stratejik Eylem Planı oluşturuldu. Planın uygulanması için bölge belediyeleri ve valilikleri tarafından Güneydoğu Anadolu Kültürel Miras ve Turizm Kalkınma Birliği kuruldu.

Küçük Menderes Havza Birliği: Koruma literatürüne "Birgi Olayı" olarak geçen ve kısa sürede yayılan koruma hareketi sonucunda Küçük Menderes Havzası'nda "havza boyutunda koruma"nın temelleri atıldı. Bu devinim tek bir evden, ÇEKÜL Çevre Kültür Evi'nden meydanlara taşdı ve giderek Ödemiş, Bademli, Konaklı, Ovakent, Gölcük, Bozdağ gibi yerleşim yerlerine, yani Küçük Menderes Havzası'na yayıldı. Birgi'de geliştirilen örnek çalışmalar, Aydın Dağları'ndan Bozdağlara, Selçuk'tan Kiraz'a uzanan Küçük Menderes Havzasında tarih

boyunca oluşan kültürel sürekliliğin ve görkemli doğal zenginliklerin korunması ve tanıtılması çabalarını harekete geçirdi. Bu konuda, Doç. Dr. Serdar Vardar başkanlığında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Coğrafya Bölümü öğrencileri havzanın özellikleriyle ilgili bilgi bankası oluşturma girişimini başlattılar. Yerel yönetimler, Valilik, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Mimar Sinan, Dokuz Eylül, Celal Bayar Üniversitesi, yerel uzmanlar, hepsi bu birlikteliğin içinde yer aldılar.

2007 Yılı Çalışmaları

Çanakkale Kalkınma Birliği: Çanakkale Boğazı çevresinin kendine özgü niteliklerini göz önüne alarak hazırlanan birliğin tüzüğü onay aşmasına gelmiştir.

Bakırçay Havza Birliği: Ege Bölgesi yerleşmelerini kapsayan havzada, ön çalışmalar 2007 yılında başlatıldı, veri toplama, örgütlenme ve yasal işlemlerle ilgili çalışmalar ilerliyor.

Büyük Menderes Havza Birliği: Uşak, Denizli ve Aydın illeri Valiliklerinin öncülüğünde, sonradan Afyonkarahisar'ın da katılımıyla, 2007 yılında başlatılan, araştırma ve veri toplama, örgütlenme ve yasal işlemleri tamamlama süreçleri son aşamaya gelmiş bulunuyor. Yapılanmasını tamamlamış olan birliğin kuruluşunun 2008 yılının ilk aylarında resmîyet kazanması bekleniyor.

Teke Havzası Kalkınma Birliği: Elmalı, Finike, Kaş ve Demre'yi içine alan, antik Likya Bölgesini kapsayan havzada, bölgenin doğal ve kültürel mirasını korumak, kültür turizmini geliştirmek, yeni gelir kaynakları geliştirmek amacıyla kuruluş çalışmaları başlatılmıştır. Havza Birliği; Elmalı, Kaş, Finike, Demre Kaymakamlıkları, Belediyeleri, Akdeniz Üniversitesi, Tarihi Kentler Birliği, Çekül ve yerel STK'ların katılımıyla oluşmaktadır.

Batı Karadeniz Havza Birliği: Karabük, Kastamonu ve Bartın Valilikleri ve bu illere bağlı tüm belediyelerin katılımıyla örgütlenen birlik, yapılanmasını tamamladı. Tüzüğünün önümüzdeki günlerde onaylanması bekleniyor.

Yukarı Fırat Havza Birliği: Elazığ, Erzincan, Malatya, Sivas ve Tunceli illeri ve ilçeleri havza boyutunda ayağa kaldırılmaya çalışılıyor. Havzada yapılan çalışmalarının yüzde 70 ile 80'lik bölümü tamamlandı. 2006'dan bu yana Mimarlar Odası ile birlikte yürütülen Elazığ Evleri projesi de bu kapsamda sürdürülüyor. Bu proje kapsamında yaklaşık 50-60 tane geleneksel Elazığ evi üzerinde çalışıldı ve rölöve çalışmaları tamamlandı. Bu kapsamda, özgün bir

Harput evi de tüm ayrıntılarıyla onarılıp donatılarak Şefik Gül Çevre ve Kültür Evi oluşturuldu.

Çoruh Havzası Kalkınma Birliği: Birliğin tohumları Ocak 2007'de Oltu'da 12 ilçe ve belde belediye başkanının bir araya geldiği toplantıda atıldı. Oltu Belediye Başkanlığı, Oltu Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı, Atatürk Üniversitesi Oltu Meslek Yüksek Okulu ve Oltu Genç İşadamları Derneği tarafından düzenlenen toplantıda, ÇEKÜL Vakfı'nın öncülüğünde ve desteğinde alınan kararlar doğrultusunda yapılanma çalışmaları başladı.

2007 yılı sonunda, Erzurum ve Artvin illeri ile bunlara bağlı ilçeleri temsil eden 21 belediyenin yanı sıra, Atatürk Üniversitesi Oltu Meslek Yüksek Okulu, Atatürk Üniversitesi Narman Meslek Yüksek Okulu, Atatürk Üniversitesi İspir Meslek Yüksek Okulu, Oltu Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı, Oltu Genç İşadamları Derneği'nin de katılımıyla, Çoruh Havzası Kalkınma Birliği kuruldu. Söz konusu birliğin tüzüğü, Kelkit Platformu tüzüğünden yola çıkılarak hazırlandı. Platformun kuruluş merkezi Oltu İlçesi olarak belirlendi.

Çoruh Havzası Kalkınma Birliği'nin amaçları arasında özetle şunlar yer alıyor:

- Çoruh Havzası'nda yer alan ilçelerdeki doğal dokunun korunması, doğal yaşamın turizme açılması
- İlçelerdeki doğal ve kültürel değerlerin, bu konudaki yasalar çerçevesinde tanıtılması, korunması ve onarılması; bölgedeki yeraltı ve yerüstü zenginliklerinin araştırılması, yaban hayatın korunması ve tarımın gelişmesi için alternatif proje hazırlanması, üretim çeşitliliğinin artırılması, su kaynaklarının, bitki ağaç topluluklarının korunması.
- Bölgenin ekonomik girdi sağlayacak açılımlarla tanıtılması, bölgenin geleceğine yönelik bir vizyon geliştirilmesi.
- Temel değerlerin ortaya konması; bu sürece yönelik kararların alınması ve bu kararlara toplumun tüm kesimlerinin açık olması.
- Katılımı teşvik edici politikaların ve mekanizmaların geliştirilmesi. Bölgenin doğru, radikal değişimleri için ortak noktalarda buluşma ve uzlaşma sağlanması.

Van Gölü Havzası: Van ve çevresindeki Bitlis ve Hakkari illerini içeren havza birliğinin yapılanmasına 2007 yılında başlandı. Bu hedef doğrultusunda üniversitelere çağrı yapılarak, yöreyle ilgili ilk çalışmalar "Güneşin Doğduğu Yer: Doğubeyazıt" Sempozyumu ile başladı. İlki Van Valiliği, ikincisi Bitlis Valiliği, üçüncüsü de Hakkari Valiliği tarafından düzenlenen Van Gölü Havzası

Sempozyumları ile devam etti. Tüm çalışmaların bildiri ve sonuçları yayına dönüştürüldü, Hakkari çalışmasının da yakında çıkması bekleniyor. Öncelikle bölgedeki bilgi birikimine ulaşmayı amaçlayan çalışmaları havza birliğinin yapılanması ve örgütlenme izleyecek.

Havza Birliklerinin temel hedefi süreklilik ve yeni dayanışma ortamlarının yaratılmasıdır. İster istemez bu durum ortak noktaların sağlıklı saptanmasını birlikte getirmektedir. Bu ortak noktalar kadar, havzanın temel niteliklerinin ve önemli farklılıklarının güçlü vurgulanması, kalıcı değerlere dönüştürülmesi, başarı oranını hızla yükseltecektir.

Bu gelişmelerin son aşaması, ülke boyutunda geniş bir bakış açısıyla havzaları bir "platform"da buluşturmak olacaktır. ÇEKÜL Vakfı'nın bu yöndeki vizyonu, ülkenin temel girdilerini belirlemede, çözüm yollarına kolaylık sağlamada, "yeniden yapılanma" isteklerine doğru yanıt aramada, kısaca "kalkınma" sözcüğünün içini doldurmada, kaçınılmaz bir yol ve yöntemdir.

Kentler Çocuklarıdır Kültürel Eğitim Programı

ÇEKÜL Vakfı, 2003 yılından başlayarak, kültür eğitimi konusunda Türkiye'de bilimsel ve teknik altyapısı kuvvetli, sürekliliği olan, kendini yenileyen ve temel eğitim sisteminin bir parçası olabilecek tarihsel, kültürel, bilimsel ve yerel bilginin, "kent-havza-bölge-ülke" ölçeğinde bir bütünlük halinde çocuklara ve eğitimcilere aktarılabilmesi için bir eğitim programı oluşturdu. Eğitim programı, kentlerden başlayarak doğal, tarihsel ve kültürel varlıkların araştırılması, korunması ve bilginin genç kuşaklara aktarılmasında önemli bir kazanım sağladı.

İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyeleri ve Baltaş-Baltaş Yönetim Eğitim Danışmanlık Şirketi'nin katkıları ile sürdürülen 2007 yılı "Kentler Çocuklarıdır Kültürel Eğitim Programı" kapsamında ilk olarak İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü üçüncü sınıf öğrencilerinden oluşan bir gruba, 31 Ocak-2 Şubat 2007 tarihlerinde Cam Ocağı Vakfı'nda üç günlük eğitim verildi.

ÇEKÜL Vakfı'nın, 2003 yılından bu yana yürüttüğü "Kentler Çocuklarıdır Kültürel Eğitim Programı", 2007 yılında Tarihi Kentler Birliği ile işbirliği ile, Tarihi Kentler Birliği'ne üye altı kentte uygulandı. Uygulamanın yapıldığı kentteki belediye, valilik, milli eğitim müdürlüğü ve ÇEKÜL Vakfı'nın temsilcileri de programa destek veriyor ve çalışmalar "kamu-yerel-sivil-özel" birliktelik temelinde sürüyor.

Konusunda uzman eğitimciler tarafından yapılan sunumlar ve etkinliklerle öğrenciler, üç gün boyunca kentlerinin tarihi, coğrafi, arkeolojik, mimari ve folklorik özelliklerini öğrendiler. Muğla, Şanlıurfa, Kayseri, Amasya, Midyat, Kars ve Diyarbakır kentlerinde yapılan eğitimlerde toplam 146 çocuk kentlerinin kültür elçisi oldular. Eğitimin sona ermesine rağmen, altı kentteki kültür elçilerinin çalışmaları devam ediyor. Kültür elçileri belirli aralıklarla bir araya gelerek yeni etkinlikler planlıyor ve yeni projeler üretiyorlar.

- **Muğla Kültür Elçileri** bir komite kurdu. Şu anda Muğla Belediyesi'nde düzenli olarak bir araya gelip, farklı konularda araştırdıkları çalışmalarını paylaşıyorlar.
- **Şanlıurfa Kültür Elçileri**, yaz dönemi boyunca coğrafya, tarih, arkeoloji, folklor, kent dokusu, mimari özellikler, yöresel el sanatları gibi konularda araştırmalar yaptılar. Gittikleri yerlerde Şanlıurfa'nın kültürel değerlerini tanıttılar. Proje çalışması için günlük tuttular. Bu günlükleri, eylül ayında, yani

okullar açıldığında sınıflarındaki diğer öğrencilere sunum yapacaklar. Şanlıurfa Kültür Elçileri, ayrıca 31 Ağustos-2 Eylül 2007 tarihlerinde Şanlıurfa'da gerçekleştirilen Tarihi Kentler Birliği Buluşması'na katıldılar. 400'e yakın konuğu kapıda karşılayan Kültür Elçileri, çalışmalarını hakkında bilgi verdiler. Buluşmaya katılan Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay da, Kültür Elçileriyle yakından ilgilendi ve Buluşma'ya katılan davetlilere yaptığı konuşmada, Kültür Elçilerini iki yanına alarak, ÇEKÜL'ün bu anlamlı çalışmasından çok etkilendiğini belirtti. "Gencecik Kültür Elçilerine ve bütün dünyaya karşı bir sorumluluğumuz olduğunu düşünüyorum," dedi.

Şanlıurfa Kültür Elçileri, hazırladıkları anket çalışmasını da toplantının konuklarına uyguladılar. Anket soruları: (1) Sizce Şanlıurfa da UNESCO Dünya Kültür Miras Listesi'ne girebilir mi? (2) Şanlıurfa bu listeye girseydi size göre aşağıdaki yerlerden hangi ikisi bu listede yer alırdı? (3) Kentler Çocuklarıdır Kültürel Eğitim Programı'nın kentinizde uygulanmasını ve temel eğitimde yer almasını istiyor musunuz?, (4) Sizce kentinizi anlatan en iyi özellik nedir? sorularını içermekteydi.

- **Kayseri Kültür Elçileri**, Talas ve Ağırnas'taki Kültür Elçileri ile Ağırnas Belediyesi'nde düzenli olarak buluşuyorlar. En son buluşmayı Haziran ayı içerisinde gerçekleştirdiler.
- **Amasya Kültür Elçileri**, Amasya Mimarlar Odası'nın desteği ile Mimarlar Odası'nda düzenli olarak bir araya geliyorlar ve kültürel koruma konularında çalışmalar yapıyorlar. Yaz tatilinde yaptıkları koruma konulu bir projeyi sınıf arkadaşlarıyla paylaşacaklar.
- **Midyat Kültür Elçileri** sınıflarında, aldıkları eğitimin ardından yaptıkları çalışmaların bulunduğu bir köşe oluşturdu. Bu köşede konuyla ilgili fotoğraflar ve yazılar yer alıyor. Kültür Elçilerinin birbirleriyle sürekli iletişim halinde olmaları için gruplar oluşturuldu ve seçimle grup başkanları seçildi.
- **Kars Kültür Elçileri** ise, "Kars halkı kültürünü nasıl tanıyor?" sorusuna cevap aramak üzere anket çalışması yaptılar. Kars Kültür Elçileri düzenli olarak Kent Konseyi'nde buluşuyorlar.

Global Tanıtım Kurumsal İletişim Şirketinden Kültür Elçilerine Armağan: GLOBAL Tanıtım, Aralık 2007'de, 181 Kültür Elçisine 2008 yılında, TÜBİTAK Bilim Çocuk Dergisine bir yıllık abonelik armağanı etti.

KENTLER ÇOCUKLARINDIR 2007-2010

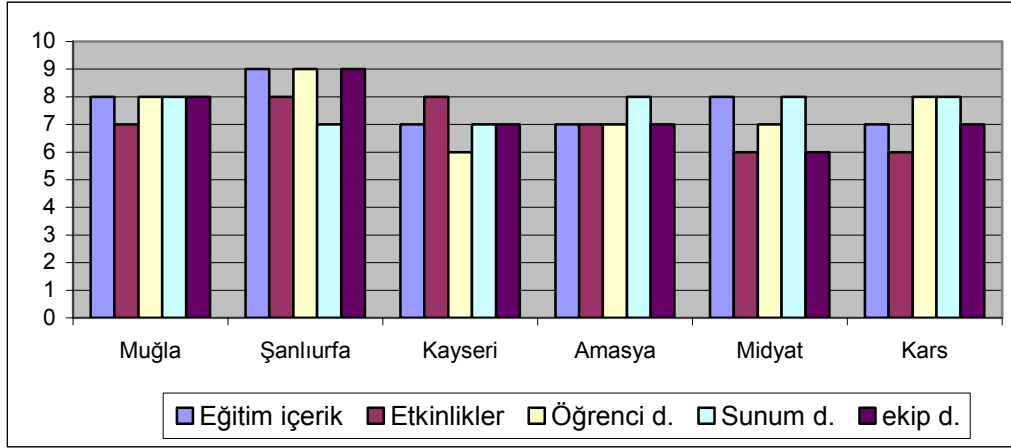
Kentler Çocuklarıdır Projesinin 2007 Değerlendirmesi

Kentler Çocuklarıdır Projesi'nin en önemli sonuçlarından biri kültürel eğitim çalışmalarına katılan çocukların kendi kimliklerine ve sosyal çevrelerine bakış açılarında olumlu değişimdir. Eğitim alan tüm çocuklarda tarih ve kültür konularında araştırma isteğinde artma, yaşadıkları çevredeki kültürel varlıklara sahip çıkma, sorumluluk alma ve ait oldukları kültürel yaşamı daha yakından tanımaya başlama gözlemlenmiştir.

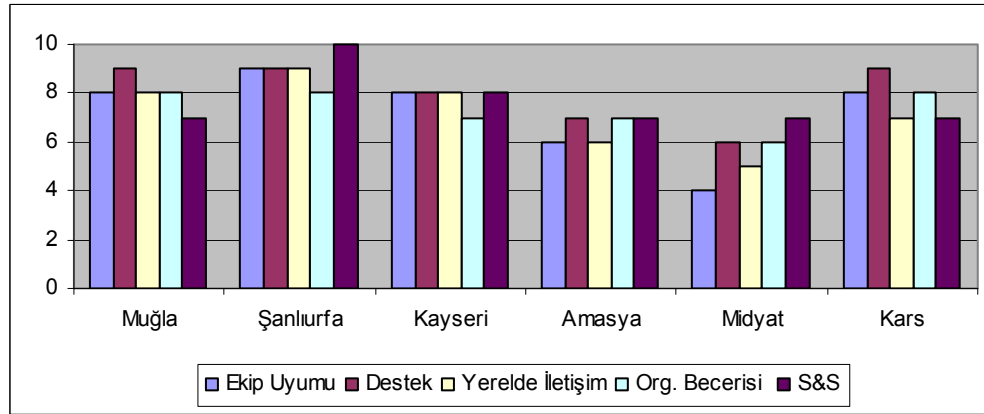
Eğitim uygulamaları boyunca oyun, sunum, ısınma, maket, seramik, resim, grup çalışmaları ve alan gezileri gibi değişik etkinliklerle, çocukların yaratıcılığını ve katkılarını öne çıkaran katılımcı eğitim yöntemleri kullanıldı. Çocukların yaşadıkları kenti görerek ve hissederek tanımaları için müze, ören yeri gezileri, kentin yaşlıları ile sohbetler, el sanatları atölyelerine geziler ve değişik görsel malzemeler ile zenginleştirilmiş bir program uygulandı.

Kentlerde uygulanan eğitim sonrasında, ÇEKÜL'ün dönem dönem bu kentlere düzenlediği alan gezileri ile “Kültür Elçisi” çocuklar ile iletişim kurulmaya devam edilmekte ve çocuklar kentlerinde düzenlenen tüm etkinliklerde kentlerinin gönüllü “Kültür Elçileri” olarak görev almaktalar.

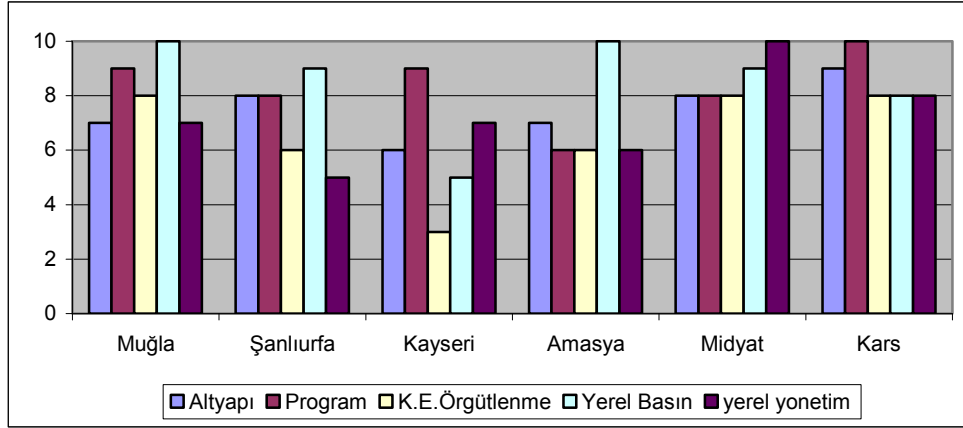
Eğitimin Kalitesi

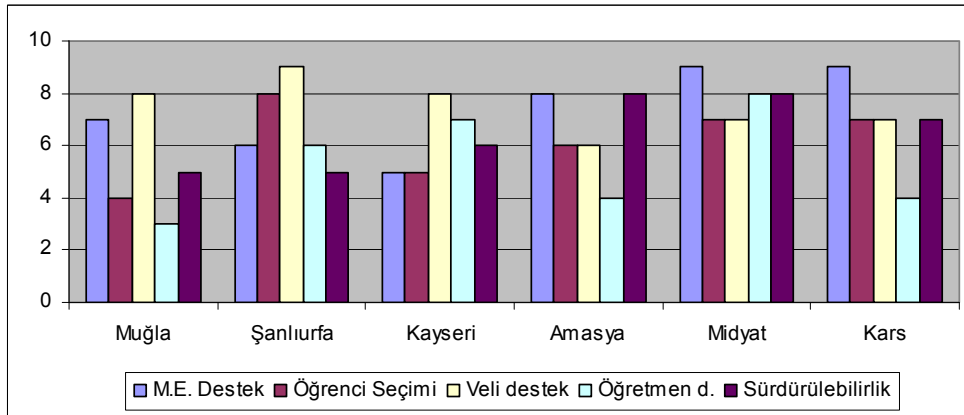
Eğitimciler

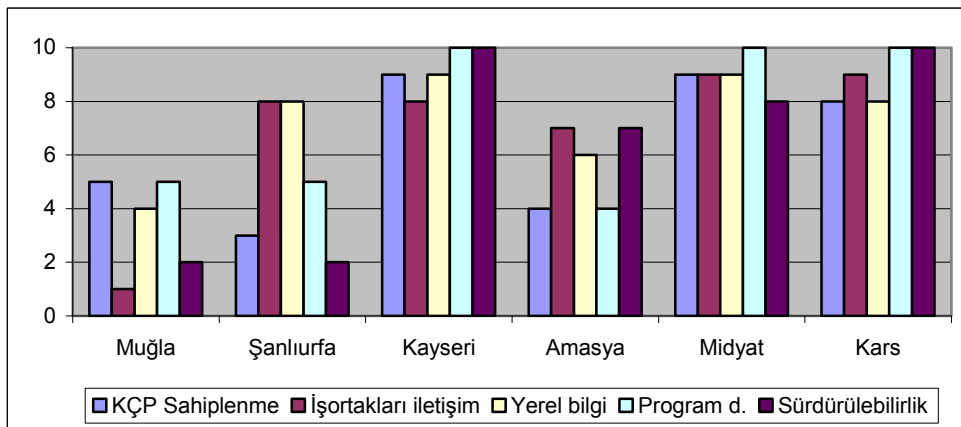
Belediyelerin Organizasyon Desteği

Öğrenci Seğimi ve Milli Eğitim

Temsilcilik Desteği

Tanıtım: Kentler Çocuklarıdır Programı başladığından bu yana 43 kez çeşitli gazetelerde (ağırlıklı olarak yerel gazeteler), 5 kez de dergilerde haber olarak yayımlandı.

Projenin Sürdürülebilirliği: Kentlerde yapılan eğitim çalışmaları giderlerinin bir kısmını Belediye'lerce karşılanırken bir kısmını da ÇEKÜL karşılamak zorunda kalmaktadır. Yaygınlığın ve sürdürülebilirliğin sağlanması için, Belediye'lerin daha fazla bütçe ayırmasını (3 günlük eğitim başına 10.000-YTL) beklemek ise gerçekçi gözükmemektedir. Ayrıca projenin ÇEKÜL genel giderlerindeki payı da göz önüne alındığında, mevcut kaynakların projenin geliştirilmesi için yeterli olmadığı da görülmektedir.

Sadece eğitim içeriğinin, - genel proje masrafları ve genel giderler içindeki % 8 olarak - bütçesi yıllık yaklaşık 63.458,00- YTL dir. Projenin kurumsal sponsorlarından biri olarak TKB'den yıllık 30.000 YTL bütçe desteği söz konusu olduğunda, projenin yıllık genel giderleri için yaklaşık 33.458.00- YTL bir açık kalmaktadır. Projenin öncelikle bu açığı kapatmak için kurumsal sponsorlara yönelmesi gerekmektedir. Dolayısıyla Kentler Çocuklarıdır Projesinin 2008 yılı bütçe çalışmalarında, atılması gereken en önemli adımlardan biri kaynak geliştirme ve projenin fon yönetiminin sağlanmasıdır.

2008 Yılı Hedefleri

2008 yılında programa alınan kentler: Kocaeli, Çanakkale, Kütahya, Kuşadası, Denizli, Beypazarı, Niksar, Ordu, Malatya, Gaziantep, Akşehir.
Hedeflenen çocuk sayısı, yaklaşık 300'dür.

Program Geliştirme

Stratejik analiz çalışmaları sonucunda belirlenen - aşağıdaki - ana başlıklarda faaliyetlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

1. Pilot yerel eğitim kılavuzlarının içeriğinin ve haritalarının hazırlanması
2. Yeni eğitimci ekibinin yetiştirilmesi
3. Web sitesi içeriğinin oluşturulması
4. Yerel kılavuzların ve haritaların hazırlanması
5. Yerel kılavuzların ve haritaların basımı ve dağıtımı
6. Tanıtım çalışmaları

Belirtilen veriler ve hedefler ışığında, ETİ GIDA SANAYİ VE TİCARET A. Ş. ile 2008 yılından başlamak üzere, ortak bir çalışma yapmak üzere 10 Nisan 2008 tarihinde 5 yıllık bir işbirliği protokolü imzalanmış bulunmaktadır. Bu işbirliğinin Kentler

Çocuklarıdır Kültürel Eğitim Programı'nın gelişmesine ve yaygınlaşmasına katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Sinan'a Saygı Projesi

ÇEKÜL Vakfı 1990 yılında, çeyrek yüzyıllık yoğun birikiminin ışığında, Sinan'ın adının ve eserlerinin çevresindeki sorunlar sarmalını aşmak, Sinan'ın mirasına saygıyı egemen kılmak için, Ağırnas'tan başlayan onun yaşamının izlerini ürettikleriyle buluşturan uzun bir yürüyüşe çıktı. Ortak duyarlıklar ÇEKÜL Vakfı çatısı altında eyleme dönüştü ve bu uzun yürüyüşte atılan tüm adımlarda, Sinan'ın simge değerinden yararlanarak, mimarlık mirası başta olmak üzere, tüm kültürel değerlere duyarlılığı arttırmak amaçlandı.

Sinan'a Saygı Projesi'nin ilk adımı olarak başlayan Sinan'a Saygı Gezileri, 2006 yılı içinde yeni bir boyut kazandı. ÇEKÜL Bölge Temsilcileri'nin desteğiyle Mimar Sinan Envanteri'nin ölçeği, İstanbul'dan Anadolu'ya, Trakya'ya ve ulusal sınırlar dışına taşındı. 2007 yılında da Sinan'ın eserlerinin sistemli olarak fotoğraflanması ve günümüzdeki durumlarının belgelenmesi doğrultusunda somut sonuçlara ulaşıldı. Mimar Sinan'ın doğduğu ve yaşamının önemli bir bölümünü geçirdiği Ağırnas odaklı çalışmalar ve Sinan'a Saygı Gönüllüleri örgütlenmesiyle yapılan etkinlikler sonucunda proje giderek boyutlandı, geniş kesimlerle buluştu.

Mimar Sinan Müze Evi: Mimar Sinan'ın Ağırnas'ta ailesinin yaşadığı ev, 2000'li yıllara kadar yer yer yıkılmış ve toprakla dolmuş durumdaydı. Torunlarından alındıktan sonra müzeye dönüştürülen ev, Sinan'ın 419. ölüm yıldönümüne rastlayan 9 Nisan 2007 Sinan'ı Anma Günü'nde, resmi olarak açıldı. Açılış töreni, Kayseri Valisi Osman Güneş, Kültür ve Turizm Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürü Orhan Düzgün, Mimarlar Odası Genel Başkanı Bülend Tuna, ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen ve İstanbul'dan Kültür Üniversitesi'nden gelen öğrencilerin katılımıyla yapıldı.

İl Özel İdaresi tarafından ailesinden satın alınan ev, hemen ardından Kültür ve Turizm Bakanlığı'na devredilmiş, Bakanlık 2002 yılında onarılmak üzere Güntaş Şirketi'ni görevlendirmişti. Restorasyonun bir bölümü restoratör mimar Nüvit Bayer'in çabalarıyla tamamlandı; geriye kalan bölüm ise Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın mali desteği ve Ağırnas Belediyesi'nin gayreti ile bitirildi. Çevre

düzenlemesi ve sokak aydınlatma projesi sonucunda bütünlüğe kavuştu. Müze Ev'in, kitaplık, arşiv, sergi, dinlenme, toplantı mekânı olarak kullanılması ve açık, yarı açık alanlarının da bir etkinlik merkezi olması hedefleniyor.

Mimar Sinan Gezi Haritaları: ÇEKÜL'ün on beş yıllık Mimar Sinan Envanteri birikimi 2007 yılında gezi haritalarına dönüşmeye başladı. "Mimar Sinan Eserleri İstanbul Gezi Haritası" ve "Mimar Sinan Eserleri Trakya Gezi Haritası" 2007 yılı başında yayımlandı. Mimar Sinan'ın İstanbul'daki eserlerinin yer aldığı "Mimar Sinan Eserleri İstanbul Gezi Haritası" Atlas Dergisi'nin Şubat 2007 sayısı ile, dizinin ikincisi olan Coca-Cola'nın desteğiyle basılan "Mimar Sinan Eserleri Trakya Gezi Haritası" da yine Atlas Dergisi'nin 1 Nisan 2007 sayısı ile dağıtıldı. "Mimar Sinan Eserleri İstanbul Gezi Haritası"nın İngilizce (Guide and Map to Sinan's Architecture in Istanbul) baskısı ise Multi TurkMall'un katkılarıyla basıldı ve Turkish Daily News gazetesinin 8 Aralık 2007 sayısı ile dağıtıldı. Dizinin üçüncüsü olan "Mimar Sinan Eserleri Anadolu Gezi Haritası"nın hazırlığı, inceleme gezileri ve fotoğraflama çalışmalarıyla 2007 sonunda başladı. Haritanın 2008 yılında basılması hedefleniyor. Balkanlar ve Ortadoğu haritalarının çıkarılması da, 2008 yılı hedefleri arasında yer alıyor.

Sinan'a Saygı İnternet Sitesi: Şubat 2007 tarihinde yayına geçen www.sinanasaygi.com internet sitesi hem projenin sesi, hem sanal ortamda Sinan Gezi Haritaları'nın adresi haline geldi. Ziyaretçilerin katkılarıyla genişleyen site hedefine ulaştı. Site üzerinden, Mimar Sinan Eserleri Gezi Haritaları da ücretsiz olarak sipariş edilebiliyor. Gezi haritalarının sitede yer almasından sonra www.sinanasaygi.com internet sitesi, günlük 150 ziyaretçi ortalamasına ulaştı ve altı ayda toplam 35.000 ziyaret sayısını geçti. İnternet sitesine bağlı olarak kurulan e-posta grubu hem bir elektronik haberleşme kanalı hem de bir tartışma platformu oldu. Sinan'a Saygı İletişim Grubu içinde, güncel haberlerden yola çıkılarak Sinan'ın mimarlık mirası da tartışılmaya başladı. Ayrıca site üzerinden Mimar Sinan eserleri ve kaynakçası ile ilgili bilgi alışverişi yapılıyor.

Sinan'a Saygı Fotoğraf Yarışması: ÇEKÜL Aralık 2007'de, Mimar Sinan'ın mimarlık mirasını korumak, yaşatmak ve duyarlılığı yaygınlaştırmak amacıyla Sinan'a Saygı Projesi kapsamında Sinan'a Saygı Fotoğraf Yarışması düzenledi. Multi TurkMall'un kurumsal desteği ile ÇEKÜL Vakfı Sinan'a Saygı Gönüllüleri tarafından yürütülen ve medya aracılığıyla yaygın olarak duyurulan yarışma 15 Aralık 2007 -28 Şubat 2008 tarihleri arasında www.sinanasaygi.com internet sitesi üzerinden yapılan katılımlarla gerçekleşti. "Sinan ve Yaşam", "Korunamayan Sinan" ve "Kubbelerin Mimarı" olmak üzere üç ayrı temada gerçekleştirilen yarışmaya; İstanbul'dan

Kayseri'ye, Edirne'den Van'a, Sofya'dan Şam'a, Sinan'ın eserlerinin bulunduğu kentlerden 500'ün üzerinde fotoğraf katıldı. Fotoğraflar, 11 Mart 2008 tarihinden başlayarak internet üzerinden herkese açık bir oylama ile değerlendirildi.

Yarışma sonuçları 27 Mart 2008 günü Ayasofya Müzesi'nde yapılan basın toplantısıyla açıklandı.

21 Mart 2008 tarihine kadar devam eden değerlendirme sonunda, Sinan ve Yaşam kategorisinde Uygur Korça'nın Edirne'deki Sultan Selim (Selimiye) Camisi ile "Ustanın Mührü" adlı fotoğrafı, Kubbelein Mimarı bölümünde Muhsin Divan'ın İstanbul'daki Sultan Süleyman (Süleymaniye) Camisi ile "Sinan 3" adlı fotoğrafı, Korunamayan Sinan kategorisinde ise Aydın Mızrak'ın Van'daki Hüsrevpaşa Camisi ile "Van Hüsrevpaşa Camisi" adlı fotoğrafı birinci oldu.

Sinan Eserleri Gezileri: www.sinanasaygi.com internet sitesinin açılışını izleyen günlerde, Sinan eserlerine gezi talepleri gelmeye başladı. İlk gezi, 10 Şubat 2007 günü, www.gezenbilir.com sitesi üyelerinden gelen istek üzerine, Mimar Sinan Eserleri İstanbul Gezi Haritası'ndaki Sinan Gezi Yolları'ndan "Beşiktaş'tan Üsküdar'a" güzergahı üzerinde düzenlendi. Aynı grupta 25 Şubat 2007 günü de, Haseki Hürrem Sultan'ın çifte hamamı, Ayasofya Müzesi bahçesindeki II. Selim ve Şehzadeler türbeleri, Kadirga'daki Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi, Caferaga ve Rüstem Paşa medreselerini kapsayan ikinci gezi yolu ziyaret edildi. Daha sonra da, Özel Öncü Eğitim Kurumları öğrencilerinden oluşan bir grupta da 17 Kasım 2007 günü, Kılıç Ali Paşa Camisi, Rüstem Paşa Camisi, Mimar Sinan Türbesi ve Süleymaniye Külliyesi'ni kapsayan bir gezi düzenlendi. Gezi haritaları güzergahlarındaki geziler fotoğraf yarışmasını desteklemek amacıyla 2008 yılında da sürdü.

Sinan'a Saygı Eskizleri Posta Pulları: PTT Genel Müdürlüğü 1 Aralık 2007 tarihinden itibaren, Mimar Sinan ve Eserleri konulu anma pullarını ve ilk gün zarfını satışa sundu. Ayrıca aynı tarihte "Mimar Sinan ve Eserleri 14.11.2007 İSTANBUL" ibareli ilk gün damgası, Sirkeci PTT Merkez Müdürlüğü tarafından kullanıldı. Pul serisi "Süleymaniye Camisi", "Haseki Hürrem Sultan Hamamı", "Selimiye Camisi" ve "Büyükçekmece Köprüsü" konulu dört puldan oluşmaktaydı. Pulların üzerindeki eskizler Sinan'a Saygı Projesi'nin afişinin de tasarımcısı olan mimar Metin Keskin tarafından hazırlanmıştı. Metin Keskin, aynı zamanda, Mimar Sinan Eserleri Gezi Haritalarını ve www.sinanasaygi.com internet sitesinin renkli eskizlerini de hazırlamıştı.

Tanıtım: Sinan'a Saygı projesinin tanıtılması amacıyla çeşitli toplantılara katılındı ve yayınlar da gerçekleştirildi. Kasım 2007'de, Ataşehir Rotary Kulübü'nün Türk büyüklerini tanıma toplantılarından birine katılan Sinan'a Saygı gönüllüleri, Mimar Sinan'la ilgili bir sunum yaptı ve Büyük Usta'nın yaşamı ve mimarlık mirası hakkında bilgi verdi. Toplantıya, Ataşehir ve Maltepe Rotary Kulübü üyeleri ve eşleri katıldılar.

Eylül 2007 tarihinde ÇEKÜL Vakfı Sinan'a Saygı Projesi ekibi, Tarihsel Miras Üzerine Çalışmalar Uluslararası Sempozyumu'na (International Symposium Studies on Historical Heritage), İstanbul'daki Mimar Sinan Eserleri'nin günümüzdeki durumunu inceleyen bir makale (Current Conditions of Sinan's Architectural Heritage in Istanbul) ile katıldı.

“Sinan Kentleri” Arasında Kardeşlik İlişkileri: 2008 yılı hedefleri arasında Sinan eserlerinin bulunduğu kentler arasında “Kardeş Kent” ilişkilerinin geliştirilmesi de yer alıyor. Girişim, Sinan'ın doğduğu kent olan Kayseri'ye bağlı Ağırnas Belediyesi tarafından başlatıldı ve Ağırnas'ın ilk “Kardeş Kent”i Büyükçekmece Belediyesi oldu. Büyükçekmece gölü ve Marmara Denizi'nin geçit noktasındaki Mimar Sinan'ın en önemli eserlerinden biri olan köprü, Balkanlar ve Anadolu'yu birbirine bağlayan ilk geçit noktalarından biri konumunda.

2008 yılı hedefleri:

- Tarihi Kentler Birliği üyesi kentlerin de Sinan'a Saygı projesine katılmaları,
- Sinan'ın katıldığı seferlerde ürettiği eserlerini tanımak amacıyla, ülke sınırlarını aşan bir nitelikte, “Sinan Yollarında Yürüyüş” başlıklı bir etkinlik düzenlenmesi.

İpek Yolu, Kültür Yolu

İpek Yolu, Kültür Yolu projesinin geçmişi, ÇEKÜL'ün kuruluş tarihinin çok öncelerine uzanmaktadır. Türk kültür tarihinde “Ortaçağ Anadolu'su-Sinan-Cumhuriyet Dönemi” üçlemesinin ilk aşamasını oluşturmaktadır. Ortaçağ'dan başlayarak Anadolu'da örülen ticaret yolları ve güzergahları, han ve kervansaraylar ve bunları birbirine bağlayan köprülerle, aynı zamanda çağın kültürünün de üretildiği odak merkezler olmuştur.

Geçen yıllar içinde, projenin somutluğa kavuşması için, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Karayolları ve kentlerin bu kültürel mirası sahiplenmelerini sağlamak doğrultusunda çalışmalar yapıldı. 2007 yılında, Vakıflar Genel Müdürlüğü sorumluluğunda olan bu eserler tarandı. Anayollar ve tali yollar redakte edildi. Güzergahları belirleyen bölgesel haritaların oluşturulması çalışmaları yapıldı. Haritalar basım aşamasına geldi.

Yaşayan Müzeler

Yaşayan Müzeler projesi, Anadolu'nun 12,000 yıllık tarihsel zenginliğinin ve birbiri ardı sıra gelen uygarlık ürünlerinin toplandığı müzelerimizin dağınıklığını ve “depo” niteliğini aşmak, müzeleri hayatın içinde, her kesimden insanın birebir ilişki kuracağı, yararlanacağı ve geçmişten geleceğe uzanan bir perspektif içinde algılayacağı mekanlara dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Tarihsel kültürel nitelik taşıyan kamu binalarının onarılarak yeniden işlevlendirilmesini sağlayan projelerle, ziyaretçilerin ilgi ve merakını uyandıran çekim merkezlerine dönüştürmek için çalışmalar yapılmaktadır. Proje açısından 2007 yılı, ağırlıklı olarak, planlama ve konsept belirleme çalışmalarının gerçekleştirilmesi yılı olmuştur.

Erken Dönem Cumhuriyet Mimarlığı

Cumhuriyetin kuruluş yılları, savaş sonrası dönemin ihtiyaçları da göz önüne alınarak, kentlerde eğitim ve yönetim yapılarının, olmayan bütçelerle üretilmesine yönelik bir kampanyaya tanık olmuştur. O dönemde büyük özverilerle gerçekleştirilen bu kamu binalarının büyük çoğunluğu bugün işlevini kaybetmiş, yıkıma terkedilmiş ve kullanılamaz duruma gelmiştir.

Cumhuriyetin mirasını yeniden hayata kazandırmak amacıyla ÇEKÜL Vakfı, bölge ve kent temsilcileri ve gönüllüleri aracılığıyla, bu eserlerin envanterini çıkarmak, belgelemek, çevrelerindeki bahçeleriyle birlikte yeniden işlevlendirmek doğrultusunda çalışmalar yapmaktadır. 2007 yılında Kayseri, Sivas ve Antalya'da gerçekleştirilmiş olan çalışmalar, bu bellek yitimini engelleme amacı taşımaktadır.

Antik Tiyatrolar

Antalya Aspendos, Patara, Kaş tiyatroları ile Patara Meclis Binası ve İznik tiyatrosunu içeren çalışma, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın isteği üzerine, TÜRSAB'ın kaynak desteğiyle, ÇEKÜL gönüllülerinden mimar Rıza Yılmaz tarafından, en son teknolojik yöntemlerle gerçekleştirilen bir yapı analiz çalışmasıdır. Proje 2007 yılında tamamlanarak mimar restoratör Metin Keskin'in grafik tasarımıyla Bakanlığa sunulmuştur. Kazılar ve araştırmalarla günyüzüne çıkarılmaya çalışılan arkeolojik değerlerin, sağlıklı onarımı ve doğru kullanımına yol açması nedeniyle bu çalışma, benzer çalışmalara da örnek olacaktır.

Çalışmanın verileri ve gösterdiği hedefler doğrultusunda, 2008 yılında Aspendos başta olmak üzere, Bakanlık tarafından bu beş arkeolojik varlığın onarımına başlanacaktır. Proje bir bakıma, sağlıksız kullanımları ve çevre baskılarının zorlamalarını da önleyici bir nitelik taşımaktadır. ÇEKÜL Vakfı'nın bu bağlamdaki çıkış noktası, arkeolojik alanların sağlıklı yaşatılması ve niteliklerinin artırılması yönündedir.

DOĞAL ÇEVRE PROJELERİ

ÇEKÜL'ün kurulduğu günden bu yana yürüttüğü çevre projelerinin başında gelen ağaçlandırma çalışmaları, bugüne kadar 800,000'e varan bir katılımı ile, Türkiye'nin ilk en geniş sivil katılımı projesi olma özelliğini korumaktadır. Özellikle son yıllarda dünyanın karşı karşıya olduğu en ciddi tehditlerden biri olan iklim değişikliği ve küresel ısınma konusundaki duyarlılık da, ağaçlandırma projelerine ilgiyi arttırmıştır. Ağaçlandırmanın iklim değişikliğine karşı en köklü çözümlerin başında geldiği artık bilinen bir gerçektir. Bu bilinçlenme sonucunda, ÇEKÜL'ün en eski ve en bilinen projesi olan 7 Ağaç Ormanları projesi 2007 yılında da önemini ve önceliğini korumuştur.

7 Ağaç Ormanları

ÇEKÜL'ün "7 Ağaç Ormanları" projesi her insanın bir yılda kağıt, v.b. selüloz bazlı ürünlerle, ortalama "7 Ağaç" tüketmesinden yola çıkarak tasarlanmış, planlanmış ve 1993 yılından bu yana sürdürülmekte olan en eski projelerindendir. Günümüzde dünyamızı hızla etkileyen küresel ısınmanın olumsuz etkileriyle mücadelede ağaçlandırma büyük önem taşımaktadır. 7 Ağaç Projesiyle, sürdürülebilir bir ağaçlandırma ve dünyamıza yeni fidanlar kazandırma düşüncesi birey, kurum ve kuruluşların katkılarıyla devam etmektedir.

2007 Yılında Gerçekleştirilen Etkinlikler

19-22 Nisan Ekoloji Fuarı: ÇEKÜL Gönüllüleri ve çalışanlarının görev aldığı fuarda, projelerin afiş ve broşürleri ile ÇEKÜL Vakfı tanıtıldı. Fuarda bağış bedelleri karşılığında satılan cam ürünler ve reyhan tohumları ilgi gördü.

22 Nisan Dünya Günü: 22 Nisan 2007 Dünya Günü, Kocaeli-Özdilek Alışveriş Merkezi'nde çeşitli etkinliklerle kutlandı. "Dünya Günü" etkinlikleri sırasında, 23 Nisan Çocuk Şenliği dolayısıyla ülkemizde bulunan Bulgaristan ve Bosna Hersek halk oyunları ekibi, burada bir gösteri gerçekleştirdi. Ayrıca ana sınıfı öğrencilerinin ve palyaçoların gösterilerinin de izleyenlerin ilgisini çektiği etkinlikte Kocaeli Fotoğraf Sanatı Derneği'nce düzenlenen "Gökyüzünde Mutlu Çocuklar" aktivitesi ve "Sorumluluk Andı"nın okunması yer aldı. Dünya Günü etkinlikleri boyunca bir noktada hazırlanan platformda çocuklar hayal ettikleri dünyayı yaptıkları resimlerle ifade ettiler.

22 Nisan Geleneksel Fidan Dikim Şenliği: 22 Nisan Dünya Günü'nde gerçekleşen bir başka etkinlik ise 7 Ağaç Ormanları Geleneksel Fidan Dikim Şenliği oldu. 11:00 ve 13.00 saatleri arasında Kocaeli Körfez İşletmesi önünde yapılan törenle başlayan etkinlik, sembolik olarak yapılan fidan dikimiyle devam etti. Kişi, kurum ve okullardan oluşan yaklaşık 200 katılımcı, Çakır Catering tarafından sağlanan çorba ikramıyla son bulan Fidan Dikim Şenliği'nin ardından Özdilek Alışveriş Merkezi önündeki Dünya Günü etkinliklerine katıldı.

5 Haziran Dünya Çevre Günü: Şişli Terakki İ.Ö.O'nda yapılan Dünya Çevre Günü etkinliklerinde stand açıldı, reyhan tohumları bağış karşılığında satıldı.

22 -24 Haziran Bebek Şenliği: Şenlikte bir stand açılarak cam yaka iğnesi ve reyhan tohumları bağış karşılığında satıldı. ÇEKÜL broşürleri dağıtıldı.

“Yeşile Hayat Hayata Yeşil” Projesi Dikim Şenliği: “Yeşile Hayat Hayata Yeşil Projesi”, Sivas / Divriği’de 7000 ardıç fidanı dikimiyle başladı. Bu başlangıcın bir simgesi olarak Sivas / Divriği’de, bir grup gazeteci, ÇEKÜL Vakfı temsilci ve gönüllüleri, Aras Kargo çalışanlarının katıldığı bir dikim şenliği gerçekleştirildi. Prof. Dr. Metin Sözen, Aras Kargo Genel Müdürü Evrim Aras Sağıroğlu, Sivas Valisi Veysel Dalmaz ve Divriği Kaymakamı Mustafa Çit tarafından yapılan birer konuşmayla şenlik başladı. Fidan dikiminin ardından program, katılımcıların kent gezisiyle devam etti.

14 – 15 Aralık 2007, Sempozyum: Küresel İklim Değişimi ve Su Sorunlarının Çözümünde Ormanlar: İ.Ü.Orman Fakültesi Konferans Salonunda gerçekleştirilen sempozyumda; öncelikle “Küresel İklim Değişimi” tanımı üzerinde durulurken, Türkiye’de ve dünyada ekosistem üzerinde yaşanan etkileri ve sonuçları değerlendirildi. Türkiye Ormancılar Derneği tarafından düzenlenen sempozyumun organizasyonunda ve basın duyurularının yapılmasında ÇEKÜL’de yürütme kurulu üyesi olarak görev aldı.

Özel Günler ve 7 Ağaç Ürünleri

Ocak ayından itibaren sırasıyla Sevgililer Günü, Anneler Günü, Babalar Günü, Yılbaşı gibi özel günler için 7 Ağaç armağanıyla birlikte sunulabilecek ek ürünler geliştirildi.

Sevgililer Günü: Cam Ocağı Vakfı tarafında hazırlanan cam kağıt ağırlığı, cam anahtarlık, Tan Oral tasarımlı masa ve duvar sertifikaları.

Anneler Günü: Kozalak ve yaprak biçimli cam kolyeler, yaprak cam yaka iğneleri, Tan Oral tasarımlı fotoblok sertifika.

Babalar Günü: Cam kağıt ağırlığı armağanlarının yanı sıra, Beşiktaş Belediyesi ilçe sınırları içindeki babalara birer fidan armağan ederek “Babalar Günü Ormanı” oluşturdu.

Yılbaşı: Camdan çam ağacı, yaka iğnesi, reyhan tohumu keseleri.

Çeşitli televizyon ve radyo programlarına konuk olunarak özel günlerde 7 Ağaç armağan seçeneği hakkında bilgi verildi.

Alınan Eğitimler

- Bölgesel Çevre Merkezinin (REC) üç günlük “Proje Döngüsü Yönetimi” semineri
- Gönüllü Yönetimi semineri

- Stratejik Planlama semineri

Dikim Alanları

- 2007 yılı boyunca yapılan fidan bağışları Kocaeli Körfez bölgesine aktarıldı. Fıstık çamı, sedir ve servi fidanları ile ağaçlandırılan bölgede; 2007 yılında 10 hektar alan daha alınarak toplam 25 hektar alan ağaçlandırılmış oldu.
- Sivas / Divriği'de Ardiç Ormanı oluşturmak üzere Sivas Valiliği ile yapılan görüşmeler sonucunda 40 ve 80 hektarlık alanlar için iki ayrı protokol anlaşması imzalandı. 2008 yılından itibaren 7 Ağaç projesinin fidan bağışları bu bölgeye aktarılmaya başlanacak.

Nikah Şekeri Yerine “Nikah Şekeri Korusu” Uygulaması

2007 yılında yeni bir uygulamayla nikah şekeri yerine evlenen kişilerin adına en az 70 fidandan oluşan bir koru oluşturulmaya başlandı. Yeni evlilere, yapma çiçeklerle bağlanmış rulo şeklindeki duyuru kartlarıyla, bunları konuklarıyla paylaşma olanağı sağlandı. Uygulama yaz aylarından itibaren yoğun ilgi gördü ve yeni doğan bebekler için de talepler oluşmaya başladı. Tek ağaç sertifikaları kart ve zarflarıyla birlikte davetiye olarak da kullanılmaya başladı. Düzenleme ve basımları oldukça vakit aldığından, gönüllülerin yardımı ve zaman zaman da tüm ÇEKÜL çalışanlarının seferberliğiyle çalışmalar devam etti. Bu uygulamayla 2007 yılında 7 Ağaç Ormanlarına 7308 yeni fidan eklendi.

“Yeşile Hayat Hayata Yeşil” Projesi

2007 yılında Aras Cargo ile, sosyal sorumluluk projelerine örnek teşkil edecek bir proje gerçekleştirildi. 5 yıl sürecek bir ağaçlandırma çalışması için işbirliği oluşturuldu. Bu süre içinde toplam 200.000 fidan dikilmesi öngörülmüyor. İlki Sivas / Divriği'de gerçekleştirilen bir dikim şenliğinde 7000 ağacın dikilmesiyle başlatılan proje başka illerde de devam edecek. Proje için çekilen tanıtım filmi, yapılan basın açıklaması, Aras Cargo ve ÇEKÜL Vakfı işbirliği, birçok yazılı ve görsel basında geniş yer buldu. Önümüzdeki yıllarda da yapılan etkinlikler artarak devam edecek. Bu uygulamadan edinilen deneyim, vakfın diğer projeleri için şirketler ve halkla ilişkiler firmalarıyla yapılan çalışmalara da yol gösterici oldu.

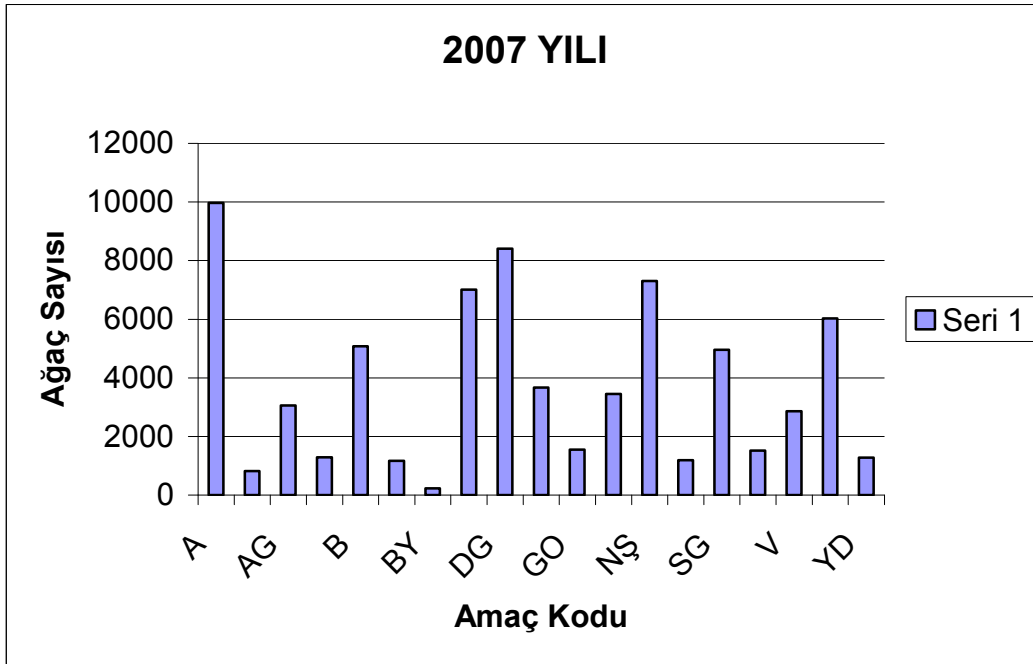
2007 Yenilikleri

- 7 Ağaç bağışlarının dönemlere bölünmesi ve dikim alanlarına yönlendirilmesinde bir sistem değişikliği yapıldı. Daha önceki yıllarda dikim mevsimlerine göre ifade edilen dönemler, 2006 yılında karar verilen bir değişiklikle 2007 yılından itibaren yıllık olarak belirlenmeye başladı. Önceki

uygulamalarda, 2004 Mart-2005 Mart dikim yılı olarak ifade edilen dönemler, 2007 Dikim Yılı olarak ifade edilmeye başladı.

- 2007 yılının ilk 6 ayında matbaacılık ve tasarım meslek lisesinden iki stajyer projeye günlük işlerin yürütülmesinde destek verdi. Sonrasında liselerin 4 yıllık olması sebebiyle yeni stajyer alınamadı. Proje iki kişi ile yürütülüyor.
- 2008 yılında kullanılmak üzere bastırılan 7 Ağaç sertifikaları Deniz Üçok tarafından tasarlandı. Yeni 7 Ağaç broşürünün hazırlığı yılın son ayında tamamlandı.

7 Ağaç Bağışlarının Amaçlara Göre Dağılımları

Projenin 2007 Yılı Değerlendirmesi

Bağış amaçlarına göre dağılıma bakıldığında, 2007 yılında en çok, armağan (A) amaçlı (9967 ağaç) bağış yapıldığı görülmektedir. Bunu 8504 adet bağış ile doğumgünü (DG), 7308 sayısı ile nikah şekeri (NŞ) bağışları izlemektedir. Nikah şekeri yerine en az 70 fidanlık kuru oluşturulması ve yanında rulo şeklinde verilen duyuru kartları uygulaması sayesinde bu sayıda artış olmuştur. Bunları sırasıyla; 7005 ile doğa borcu (DB), 6029 ile yılbaşı (YB) ve 5075 ile bebekler (B) için yapılan bağışlar takip etmektedir.

Aras Cargo ile 5 yıl süreli başlattığımız sosyal sorumluluk projesinin ilk aşaması olarak, 2007 yılında için 7000 ardıç ağacı dikilmiştir. Babalar günü sebebiyle Beşiktaş belediyesi tarafından 5000 adet ardıç fidanı dikilmiştir. Kağıttan Ormanlar projesinden kağıt atıkların toplanmasıyla elde edilen gelirin projeye aktarılması sonucu dikilen ağaç sayısı 1110 adettir.

2007 yılı boyunca tüm bağışların toplamı 85.122 adet ağaçtır.

Son yıllardaki rakamlarla kıyaslandığında ağaç sayısında yaklaşık %50 oranında ciddi bir artış gözlenmektedir. Bunun sebepleri, özel günlerde gazete ve dergilere verilen projeyi tanıtıcı ilanlar, yapılan etkinlikler ve sosyal sorumluluk kavramının kurumlar açısından öneminin giderek daha çok anlaşılmasıdır. ÇEKÜL'ün kurumsallaşma yolunda attığı adımlar, tüm projelerin tanıtımı için ortak bir dil geliştirmiş olması, kurum kimliğiyle uyumlu ve birbiriyle tutarlı görsel malzemeler kullanması, projelerin birbirini destekler hale gelmesi ve bunun sonucunda yaratılan sinerji sayesinde, Vakıf çalışmalarına daha çok kişi ilgi duymaya başlamıştır.

ÇEKÜL Bilgi-Belge Merkezi

ÇEKÜL Yüksek Danışma Kurulu'nun önerisiyle 1996 yılında "7 Kitap Kütüphanesi" adı altında kurulan, Gençlik Birimi'nin çabalarıyla ve gönüllü desteklerle büyüyen ÇEKÜL Kütüphanesi, bugün bir Bilgi-Belge Merkezi'ne dönüşmüş bulunuyor. Zengin bir müze, arşiv ve kütüphane malzemesini her kesimden araştırmacı ve meraklı okur kitleleriyle paylaşmak ve bilgi birikimine erişimi hızlandırmak amacıyla, Kasım 2005 tarihinden bu yana yeniden yapılanma çalışmalarına devam ediyor.

ÇEKÜL Bilgi-Belge Merkezi, kurum içerisindeki belge ve bilgiye erişimi hızlı ve doğru şekilde sağlamayı, çevre ve kültür alanında yapılacak çalışmalarda Türkiye'nin önde gelen başvuru merkezlerinden biri olmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda çalışma başlığı altında görev yapmaktadır.

- 1. Kütüphane:** Bağış ve satın alma yoluyla edinilen çevre-kültür ağırlıklı yayınlar uluslararası sınıflandırma sistemi olan "DEWEY Onlu Tasnif Planı" ile derlenmektedir. Türkiye'nin dört bir yanından, yereldeki resmi-sivil

kuruluşlarından ÇEKÜL'e ulaşan çeşitli CD, yerel gazete, broşür gibi malzemeler de kütüphanede tasnif işlemine tabi tutulmaktadır.

2. **Vakıf arşivi:** Kurumun, projeleri doğrultusunda ürettiği her türlü malzemenin organik yapısı bozulmadan, "Dosya Tasnif Planı" baz alınarak, veritabanı programı destekli, yerleştirme işlemleri dizisinden meydana gelmektedir. Arşivde, ikonografik- kartografik –sesli ve görüntülü malzemeler mevcuttur.
3. **Prof. Dr. Metin Sözen Kişisel Arşivi:** Metin Sözen'in ÇEKÜL Kütüphanesi'ne armağan ettiği ve 50 yıllık çalışma yaşamı boyunca ürettiği (fotoğraf-belgesel-doküman) malzemelerin niteleme ve düzenleme çalışması sonucunda, hiç bilinmeyen ya da çok az kimsenin bildiği bir dönemi aydınlatan belgeler gün ışığına çıkacak birikimden oluşmaktadır.
4. **Sinan'a Saygı Kitaplığı:** Sinan'a Saygı projesine bağlı olarak 2007 yılı ortalarında oluşturulan ÇEKÜL Sinan'a Saygı Kitaplığı; kitap, dergi, pul, para, üç boyutlu malzeme (plaket, heykel vb), harita gibi kaynakları içermektedir.

2007 Etkinlikleri

2007 yılı için belirlenen hedefler:

- Evrak yönetim sisteminde "dosya bütünlüğü" anlayışının hakim olması için gereken dosyaların elden geçirilmesi ve bu yıldan itibaren üretilen malzemelerin bu anlayış çerçevesinde düzenlenmesi,
- Metin Sözen arşivinin belge ve diğer dokümanlarının ayıklama ve tasnif çalışmalarının bitirilmesi,
- Malzemelerin sağlıklı bir şekilde saklanabilmesi için orijinalerin sürekli ısı-ışık ve insan faktöründen doğan olumsuz sonuçlara maruz kalmaması için dijital arşiv uygulamasına geçilmesi,
- Yayınların satış ve stok takibi işlemlerinin yerine getirilmesi,
- Daha çok araştırmacıya hizmet verilmesi.

2007 yılında gerçekleşen etkinlikler:

Kütüphane:

- ÇEKÜL web sayfasında Bilgi-Belge Merkezi başlığı altında yer alan Katalog Tarama Sayfası ile Kütüphanede kayıtlı tüm yayınlar on-line olarak araştırmacıların hizmetine sunulmuştur. (<http://78.188.66.147/>)
- 2007 yılı itibariyle kütüphanede bulunan kitap sayısı **4200**'dür. Kitapların künnyeleri **Ufuk Kütüphane Programına** kaydedilerek internet üzerinden kullanıcılara sunulmuştur. 2007 yılında programa aktarılan kayıt sayısı **13323**'tür. Bu kayıtların **6636** adedi fotoğraftır.

2007'de Bilgi-Belge Merkezi Ufuk Programına Kaydedilen Yayınlar

Kitap : 3724

Rapor : 409

Mektup : 1325

Ödev : 19

Afiş : 4

Ayrı basım : 366

Kupür : 1582

Tez : 240

2007'de Ufuk Programına Kaydedilen Fotoğraflar

Eski programdan aktarılıp düzeltilen kayıt sayısı : 4388

Dijital Fotoğraf [fotoğrafın görüntüsü künyeye eklidir]: 634

Siyah-beyaz fotoğraflar : 632

Düzeltilecek fotoğraf kaydı : 2200

- Vakfa abonelik ve bağış yoluyla gelen süreli yayınlardan kayıt altına alınanlar şöyledir: Atlas, Arkitekt, Bilim ve Teknik, İçel Sanat Kulübü, Sky Life, Toplumsal Tarih, Yerel Kimlik, Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, Harput'tan Esinti, Kelkit Havzası Dergisi, Bilim ve Çocuk, National Çocuk.
- Koleksiyonunu oluşturduğumuz yerel gazetelerin tasnif ve nitelendirme çalışmaları rutin işler arasında yer almaktadır. Yerel gazeteler ciltlenerek saklanmaktadır (Darende–Darende Haber, Bartın–Bartın Gazetesi, Kadıköy-Kadıköy Gazetesi, Divriği–Yeşil Divriği, Divriği–Divriği'nin Sesi, Kastamonu–Bizim Araç, Kemaliye–Özden, İzmir–İzmir Söz, Çorum–Memleket, Edirne–Edirne Haber, Kadıköy–Kadıköy Gazetesi). Kütüphanemizde 45 adet ciltlenmiş gazete bulunmaktadır.
- Metin Sözen'in düzenli olarak bağışladığı gazete ekleri de (Cumhuriyet-Dergi, Kitap, Bilim Teknik, Radikal-İki ve Kitap, Hürriyet-Seyahat) tasnif çalışmalarına dahildir.
- 2007 yılında Merkez'e başvuran araştırmacı sayısı 32'dir.

Vakıf Arşivi:

- Dosya bütünlüğü ilkesiyle düzenlenen proje dosyalarına ait materyaller, kendi içinde önce konusal olarak tasnif edildi. Daha sonra yine kendi içinde tarih sırasına göre düzenlendi. Afiş ve takvimler özel olarak tasarlanmış raflara tasnifleri yapılarak yerleştirildi. 2007 yılı itibariyle Merkeze kayıtlı 178 adet afiş vardır. Üç boyutlu malzemeler de künye bilgileri belirtilerek çatı arasında saklanmıştır.
- Medya Takip Merkezi tarafından, Vakfımıza gönderilen gazete kupürleri proje başlıklarına göre ayrıştırılıp, yerleştirildi. Bu yıl gelen gazete kupürleri bilgisayar programına aktarıldı. Bu aktarım sonucunda, yıl içerisinde

ÇEKÜL'ün hangi projesinin basında ne sıklıkta yer aldığı ölçülebilmektedir. 2007 yılında toplam 1582 ÇEKÜL haberi basında yer almıştır.

2007 Yılı Çevre-Kültür Projelerinin Basında Yer Alma Sıklığı	
Proje Adı	Basında Yer Alma Sıklığı
Basında ÇEKÜL	70
Basında Metin Sözen	170
Kendini Koruyan Kentler	199
7 Bölge 7 Kent	74
7 Ağaç	259
Sinan'a Saygı	86
AB-GAP Kültürel Miras Projesi	6
Van-Bahçesaray	1
Beriköy	4
Tarihi Kentler Birliği	185
Köyler Yaşamalıdır	20
Kent Atölyeleri	17
Dünya Günü	6
Antik Tiyatrolar	4
Kelkit Havza Birliği	20
Barışan Kentler	1
Kadıköy Tarihi Çarşı	1
Kentler Çocuklarıdır	60
ABCE-Su Politikası	23
TOPLAM	1198

Metin Sözen Arşivi:

- Metin Sözen'in kişisel arşivini oluşturmak üzere Maral Güdücü, Prof. Dr. Meral Alpay danışmanlığında Kasım 2005 tarihinde Vakıf'ta çalışmaya başlamıştır. İlk aşamada Metin Sözen'in Vakıf'ta ve Çeliktepe'deki depoda bulunan yazışma, fotoğraf, doküman vb malzemeleri Vakıf'ta boşaltılan bir odaya yerleştirildi. Tasnif ve kayıt işlemleri tamamlandı.

Sinan'a Saygı Kitaplığı

- 2007 yılında Mimar Sinan Kitaplığı'na toplam 51 adet kitap satın alınmıştır. Bunların 15 adeti bağış yoluyla Kütüphanemize sağlanmıştır.

2007 Yılı Değerlendirmesi

2007 yılı için belirlenen hedeflerden, uygulamaya başlanmış olan evrak yönetim sisteminde “dosya bütünlüğü” anlayışı sistemi istenilen düzeye gelmiştir. Metin Sözen'in kişisel arşivi oluşturulmaya başlanmıştır. Yığılı malzemenin tasnifi ve kayıt işlemi tamamlanmıştır. Arşivin sayısallaşması (dijital arşiv) projesi ile ilgili, dijital fotoğraf künyelerinin oluşturulması ve fotoğrafın kendisi ile birlikte **Ufuk Kütüphane Programı**'na kaydedilme işlemine başlanmıştır.

Çalışmaların sonucunda;

- Bilgi-Belge Merkezi'nde yapılan kayıtlara, kurum içerisinde çalışan herkesin güncel olarak ulaşım olmasını bilgi akışını kolaylaştırmıştır.
- ÇEKÜL Kütüphanesi'ndeki kayıtlar online olarak kullanıcının hizmetine sunulmuş ve kullanıcıların, **Ufuk** Programına giren her yeni kayda online olarak doğrudan ulaşım sağlanmıştır. Bu da Kütüphane'ye ilgiyi arttırmıştır.
- Metin Sözen Arşivi'nin niteleme ve düzenleme çalışmalarının tamamlanmasıyla tarihi açıdan çok değerli bir kaynak elde edilmiş olacaktır.

2008 Hedefleri

- ÇEKÜL projeleri sürecinde üretilmiş malzemeleri sağlıklı bir şekilde saklamak, orijinal malzemeleri ısı-ışık ve insan faktöründen doğan olumsuz sonuçlardan korumak, bu amaçla bilgisayar ortamında kayıtlarını tamamlamak,
- Basında çıkan ÇEKÜL ile ilgili haber kupürlerinin tamamını bilgisayar ortamına aktarmak ve böylelikle daha fazla kişinin bu haberleri okumasını sağlamak,
- Yayınların satış ve stok takibi işlemlerini daha etkin biçimde yerine getirmek,
- Elektronik ortamda kullanıcıya yaygın hizmet vermek,
- Yeni gelen yayınların kaydetmek,
- Aktarılmış fotoğraflar ve dijital fotoğrafların kayıtlarını oluşturmak ve tamamlamak,
- Kendini Koruyan Kentler Projesine ait dosyaları tasnif etmek ve **Ufuk** Programına kaydetmek.

2007 Yılı ÇEKÜL Desteğiyle Çıkan Yayınlar

- Midyat : Kültürel Zenginliğin Korunması, Neslihan Dalkılıç, ÇEKÜL yayını
- Kapadokya Onarım Rehberi, ÇEKÜL yayını

- Kaleler Şehri Osmaniye, Adem Yıldız, (M. Sözen'in önsözüyle), Osmaniye Valiliği yayını
- Odunpazarı, Yelda Olcay Uçkan ve Erkan Uçkan, Odunpazarı Belediyesi yayını
- Niksar, Ali Akdamar, (M. Sözen'in önsözüyle), Niksar Belediyesi yayını
- Kelkit Havzası Rehberi

Sonsöz

ÇEKÜL etkinliklerine bakıldığında, çalışmalar bitirilenler, üretilenler ve sürdürülenler olmak üzere üç ana başlıkta değerlendirilebilir. Ele alınan konuların bir bölümü belirli bir dönemin temsilcisi niteliği taşımaktadır; bir bölümü ise geçmişten geleceğe sürekliliğin yapıtaşlarıdır. Ancak tümü, geçmişten bugüne akan, ülkemizin özgün kültürel kimliğini oluşturan mozaik parçacıkları gibidir. Hepsi küreselleşmenin zorlayıcı ve yabancılaştırıcı etkisi karşısında, yerelin diriliğini, dik duruşunu ve sürekliliğini sağlayacak olan gücün kaynağını oluşturmaktadırlar. ÇEKÜL'ün bugüne kadar bu anlayışla gerçekleştirdikleri, umutlandırıcı ve gönendirici somut sonuçlardır. Ancak güçlük de asıl şimdi, bu noktada başlamaktadır. Önümüzdeki zorlayıcı hedef, bugüne kadar temelleri atılmış olan gelişmelerin sürekliliğini ve kalıcılığını sağlamaktır.

2008 hedeflerini belirlerken, yapılanları yaşatmak doğrultusunda atılacak adımları belirlemek, temel ülkümüzün önünde dikilen engelleri aşmanın yollarını bulmak zorundayız. Doğal ve tarihsel varlıklarımızı korumak ve yaşatmak yolundaki mücadelenin sağlıklı gelişimi için, öncelikle yürürlükteki ihale yasasından kaynaklanan zorlukları düzeltmek zorundayız. Parçacıl yaklaşımların ötesine geçip, havza ve ülke bütününde planlama ve uygulamaların önünü açmak zorundayız. Koruma ve onarma çalışmalarının niteliğini yükseltmek zorundayız. Geniş yığınların bilincini sağlıklı bir düzeye ulaştırmak için çevre ve kültür eğitimini yaygınlaştırmak, müzelerimizi yaşayan mekanlara dönüştürerek her kesimden insanla buluşturmak zorundayız. Ülkümüzü gerçekleştirmek için daha fazla örgütlenmek ve ortak amaçlarda el ele vermek zorundayız. 2008 yılına bu düşüncelerle hazırız.